

EUROPESE UNIE

Gemeenschappelijke praktische handleiding

van het Europees Parlement,
de Raad en de Commissie
ten behoeve van eenieder
die bij de opstelling
van wetgevingsteksten
van de Europese Unie
is betrokken

NL

**Gemeenschappelijke
praktische handleiding
van het Europees Parlement,
de Raad en de Commissie
ten behoeve van eenieder die bij
de opstelling van wetgevingsteksten
van de Europese Unie is betrokken**

EUROPESE UNIE

*Europe Direct helpt u antwoord te vinden op uw vragen
over de Europese Unie.*

**Gratis nummer (*):
00 800 6 7 8 9 10 11**

(*) De informatie wordt gratis verstrekt en bellen is doorgaans gratis, maar sommige telecombedrijven, telefooncellen of hotels kunnen kosten in rekening brengen.

Meer gegevens over de Europese Unie vindt u op internet
via de Europaserver (<http://europa.eu>).

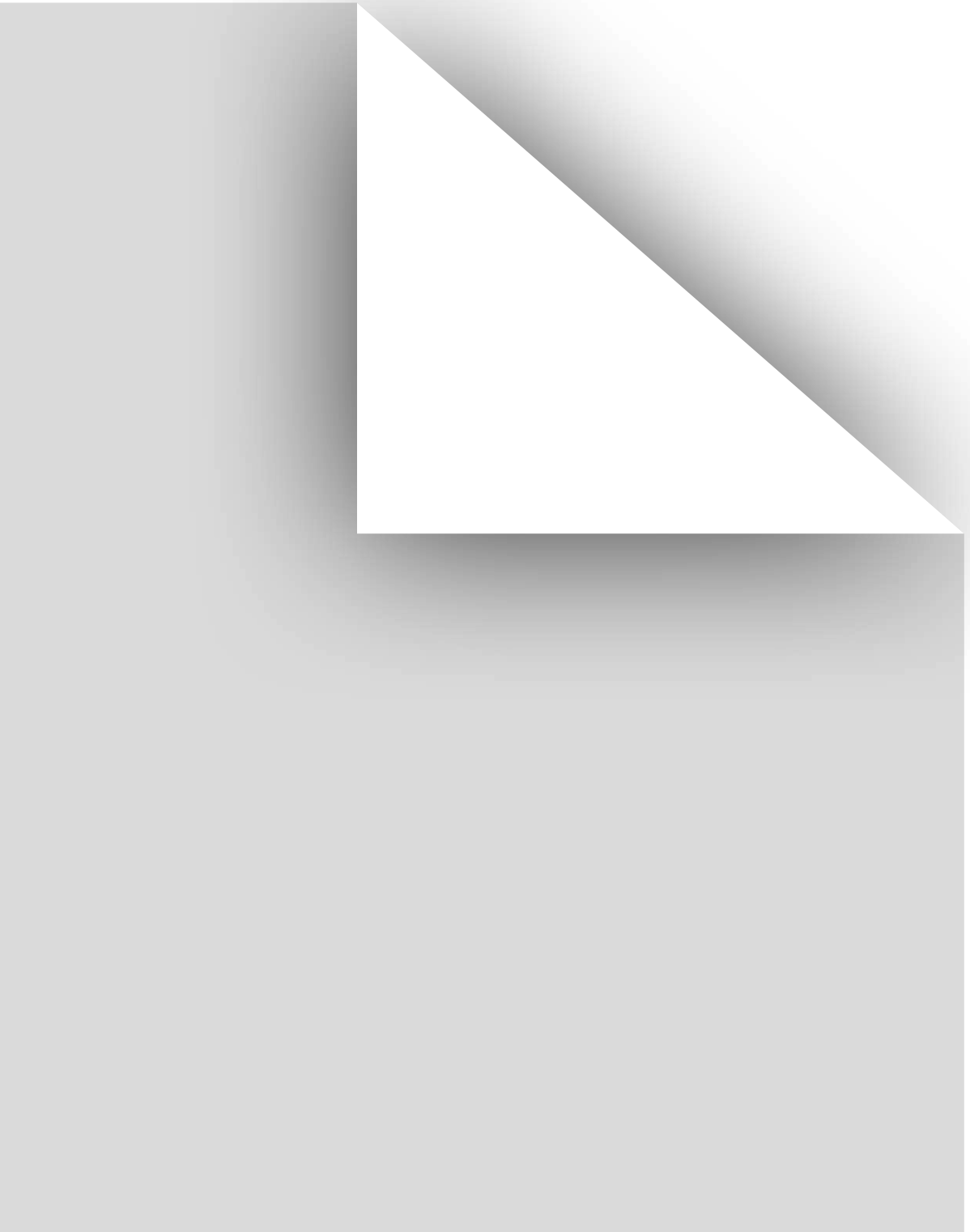
Luxemburg: Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2015

Print ISBN 978-92-79-49101-6 doi:10.2880/504625 KB-02-13-228-NL-C
PDF ISBN 978-92-79-49095-8 doi:10.2880/524623 KB-02-13-228-NL-N

© Europese Unie, 2015
Overneming met bronvermelding toegestaan.

INHOUDSOPGAVE

- 5** Voorwoord
- 9** **Algemene beginselen**
Richtsnoeren 1 tot en met 6
- 23** **Verschillende delen van de handeling**
Richtsnoeren 7 tot en met 15
- 47** **Interne en externe verwijzingen**
Richtsnoeren 16 en 17
- 57** **Wijzigingshandelingen**
Richtsnoeren 18 en 19
- 67** **Slotbepalingen, bepalingen tot intrekking en bijlagen**
Richtsnoeren 20, 21 en 22

VOORWOORD BIJ DE TWEEDE EDITIE

Al meer dan tien jaar heeft de Gemeenschappelijke praktische handleiding haar nut bewezen als instrument om te bewerkstelligen dat de rechtshandelingen van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie duidelijk en nauwkeurig worden geredigeerd. De in de handleiding vervatte beginselen gelden voor de drie instellingen als ijkpunten voor de wetgevingstechniek.

Sinds het verschijnen van de eerste editie van de handleiding in 2000 hebben zich evenwel vele wijzigingen voorgedaan in wat thans het Unierecht is. Het was dan ook noodzakelijk de gedeeltelijke actualisering die reeds online beschikbaar waren en de aanpassingen waartoe het Verdrag van Lissabon ⁽¹⁾ noopte, in een nieuwe editie samen te brengen.

Deze editie is tevens op een aantal punten vereenvoudigd en zij houdt rekening met de meest recente wijzigingen. Verdere ontwikkelingen liggen in het verschiet: zodra dat nodig is, zullen zij in de handleiding moeten worden opgenomen door de Reflectiegroep wetgevingstechniek ⁽²⁾, die voortaan met het bijwerken van de handleiding is belast.

De Gemeenschappelijke praktische handleiding is een standaardwerk met algemene beginselen voor het opstellen van wetgeving. Iedere instelling gebruikt de handleiding in combinatie met andere instrumenten, die specifieke standaardformules en nadere praktische aanwijzingen bevatten.

Moge deze handleiding, zoals aangepast en bijgewerkt, blijven bijdragen aan de kwaliteit van de rechtshandelingen van de Unie.

Brussel, 11 juli 2013.

*Voor de Juridische Dienst
van het Europees Parlement*

Christian PENNERA
Jurisconsult

*Voor de Juridische Dienst
van de Raad*

Hubert LEGAL
Jurisconsult

*Voor de Juridische Dienst
van de Commissie*

Luis ROMERO REQUENA
Directeur-generaal

[1] Voor deze editie zijn de bewoordingen van de bij het interinstitutioneel akkoord van 1998 vastgestelde gemeenschappelijke richtsnoeren (zie voorwoord bij de eerste editie), die ten grondslag lagen aan de onderverdelingen van deze handleiding, op een aantal punten aangepast om rekening te houden met die ontwikkelingen.

[2] De reflectiegroep is in 2010 ingesteld om de samenwerking tussen de drie instellingen op het gebied van de wetgevingstechniek te vergemakkelijken.

VOORWOORD BIJ DE EERSTE EDITIE

Om te bereiken dat de Gemeenschapswetgeving beter wordt begrepen en juist wordt toegepast, is de kwaliteit van de wetteksten van het allergrootste belang. Als men immers wil dat burgers en bedrijven hun rechten en plichten kennen en dat de rechter erop toeziet dat deze worden nagekomen, en als men wil dat, waar dit nodig is, de lidstaten de besluiten van de Gemeenschapsinstellingen juist en binnen de gestelde termijnen in nationaal recht omzetten, moeten deze op een begrijpelijke en samenhangende wijze zijn geformuleerd, met inachtneming van eenvormige beginselen inzake presentatie en wetgevingstechniek.

Sinds de Europese Raad van Edinburgh (1992) is de noodzaak van betere wetteksten, dat wil zeggen van teksten die duidelijker en eenvoudiger zijn en die wetgevingstechnisch verantwoord zijn, op het allerhoogste politieke niveau erkend. De Raad en de Commissie hebben een aantal maatregelen genomen om hieraan tegemoet te komen ⁽³⁾. De genoemde noodzaak is nogmaals beklemtoond in Verklaring nr. 39 inzake de redactionele kwaliteit van de communautaire wetgeving, die aan de slotakte van het Verdrag van Amsterdam is gehecht.

Op grond van deze verklaring hebben de drie instellingen die bij de procedure voor het aannemen van communautaire wetgeving betrokken zijn, namelijk het Europees Parlement, de Raad en de Commissie, bij het Interinstitutioneel Akkoord van 22 december 1998 ⁽⁴⁾, gemeenschappelijke richtsnoeren vastgelegd ter verbetering van de redactionele kwaliteit van de communautaire wetgeving.

De onderhavige handleiding, die op grond van het genoemde akkoord door de drie juridische diensten is opgesteld, heeft ten doel de inhoud van deze richtsnoeren verder uit te werken en de gevolgen ervan te verduidelijken door deze één voor één toe te lichten en met voorbeelden te illustreren. Zij is opgevat als een instrument ten behoeve van eenieder die bij de opstelling van de meest gangbare Gemeenschapsbesluiten betrokken is. De handleiding moet voorts dienen als richtsnoer bij de opstelling van alle besluiten van de instellingen, zowel in het kader van de Gemeenschapsverdragen als op grond van de titels van het Verdrag betreffende de Europese Unie inzake het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid en inzake politieke en justitiële samenwerking in strafzaken.

Het zal wellicht dienstig zijn de Gemeenschappelijke praktische handleiding te gebruiken in combinatie met andere, meer specifieke instrumenten, zoals de

⁽³⁾ Raad: resolutie van 8 juni 1993 betreffende de redactionele kwaliteit van de communautaire wetgeving (PB C 166 van 17.6.1993, blz. 1). Commissie: algemene richtsnoeren voor het wetgevingsbeleid, document SEC(1995) 2255/7 van 18 januari 1996.

⁽⁴⁾ Interinstitutioneel Akkoord van 22 december 1998 betreffende de gemeenschappelijke richtsnoeren voor de redactionele kwaliteit van de communautaire wetgeving (PB C 73 van 17.3.1999, blz. 1).

Modellen voor de besluiten van de Raad van de Europese Unie, de Regels van wetgevingstechniek van de Commissie, de Interinstitutionele schrijfwijzer van het Bureau voor publicaties van de Europese Unie of de modellen van LegisWrite. Het zal overigens steeds nuttig en vaak zelfs noodzakelijk zijn, terug te grijpen op de ter zake dienende Verdragsbepalingen en op de grote basisbesluiten betreffende bepaalde beleidsgebieden.

De diensten van de drie instellingen worden met aandrang ertoe aangespoord deze handleiding te gebruiken en door het maken van opmerkingen bij te dragen tot de verbetering ervan. Met hun opmerkingen kunnen zij te allen tijde terecht bij de Interinstitutionele Groep redactionele kwaliteit, die de handleiding permanent zal bijwerken.

De drie juridische diensten hopen dat de handleiding een nuttig instrument zal zijn voor eenieder die, op welke wijze ook, bij de opstelling van normatieve besluiten binnen de instellingen betrokken is. Zo kunnen allen samen ernaar streven de Europese burger wetteksten aan te bieden die een duidelijk beeld geven van de doelstellingen van de Europese Unie en de middelen die zij inzet om deze te verwezenlijken.

Brussel, 16 maart 2000.

*Voor de Juridische Dienst
van het Europees Parlement*

Gregorio GARZÓN CLARIANA
Jurisconsult

*Voor de Juridische Dienst
van de Raad*

Jean-Claude PIRIS
Jurisconsult

*Voor de Juridische Dienst
van de Commissie*

Jean-Louis DEWOST
Directeur-generaal

Algemene beginselen

Richtsnoeren 1 tot en met 6

1.**RECHTSHANDELINGEN VAN DE UNIE WORDEN
DUIDELIJK, EENVOUDIG EN NAUWKEURIG
GEREDIGEERD (*).**

- 1.1.** De redactie van een rechtshandeling moet:
- > **duidelijk** zijn, gemakkelijk te begrijpen en ondubbelzinnig;
 - > **eenvoudig** zijn, beknopt en zonder overbodige toevoegingen;
 - > **nauwkeurig** zijn, bij de lezer geen twijfel laten bestaan.
- 1.2.** Dit door het gezonde verstand ingegeven beginsel geeft tevens uitdrukking aan algemene rechtsbeginselen, zoals:
- > de gelijkheid van alle burgers voor de wet, in die zin dat de wet voor iedereen toegankelijk moet zijn en door iedereen moet kunnen worden begrepen,
 - > de rechtszekerheid, hetgeen betekent dat voorzienbaar moet zijn hoe de wet in de praktijk zal worden toegepast.
- 1.2.1.** Voor rechtshandelingen van de Unie is dit beginsel van bijzonder groot belang. Zij behoren immers tot een rechtsstelsel dat niet alleen complex, maar ook multicultureel en veeltalig is (zie richtsnoer 5).
- 1.2.2.** Het met de toepassing van dit beginsel nagestreefde doel is tweeledig: aan de ene kant het begrijpelijker maken van de handelingen; aan de andere kant het voorkomen van geschillen ten gevolge van een slechte redactionele kwaliteit.
- 1.3.** Bepalingen die niet voldoende duidelijk zijn, kunnen door het Hof van Justitie van de Europese Unie beperkend worden uitgelegd. Het resultaat is dan het omgekeerde van hetgeen werd beoogd met het scheppen van een „artistieke vaagheid” in de tekst, die wordt geacht de bij de onderhandeling over de norm gerezen problemen op te lossen ^[5].
- 1.4.** Het spreekt vanzelf dat er een tegenstelling kan zijn tussen de eisen van eenvoud en van nauwkeurigheid. Vereenvoudiging gaat vaak ten

[*] In deze editie van de Gemeenschappelijke praktische handleiding zijn de bewoordingen van de richtsnoeren en de tekst waar nodig aangepast om rekening te houden met de bij het Verdrag van Lissabon ingevoerde wijzigingen.

[5] Zie het arrest in zaak C-6/98, ARD/Pro Sieben, Jurispr. 1999, blz. I-7599.

koste van de nauwkeurigheid, en omgekeerd. In de praktijk komt het erop aan een evenwichtspunt te vinden waarop de norm zo nauwkeurig mogelijk is en toch voldoende gemakkelijk te begrijpen blijft. Dit evenwichtspunt kan naargelang tot wie de norm is gericht, verschillend liggen (zie richtsnoer 3).

Voorbeeld van een tekst die dat evenwichtspunt niet heeft gevonden:

„Er wordt een verplichte [productnaam]etiketteringsregeling ingevoerd die vanaf 1 januari 2000 in alle lidstaten verplicht wordt toegepast. Deze verplichte regeling sluit evenwel niet uit dat een lidstaat kan besluiten dit systeem slechts op facultatieve basis toe te passen op [het product] dat in die lidstaat in de handel wordt gebracht.”

- 1.4.1.** De opsteller moet trachten de normatieve bedoeling te herleiden tot eenvoudige begrippen, die vervolgens eenvoudig kunnen worden uitgedrukt. Daarbij dient hij zo veel mogelijk woorden uit het normale spraakgebruik te gebruiken. Indien nodig dient hij de voorkeur te geven aan de duidelijkheid van de bepaling boven de fraaiheid van de stijl. Zo zal hij bijvoorbeeld vermijden synoniemen of verschillende zinswendingen te gebruiken om eenzelfde gedachte uit te drukken.
- 1.4.2.** Een grammaticaal juiste tekst, waarin de interpunctieregels in acht worden genomen, vergemakkelijkt zowel het begrip van de tekst in de oorspronkelijke taal als de vertaling ervan in andere talen (zie richtsnoer 5).

2.

BIJ DE REDACTIE VAN HANDELINGEN VAN DE UNIE WORDT REKENING GEHOUDEN MET DE AARD VAN DE BETROKKEN HANDELING, EN MET NAME MET HET AL DAN NIET BINDEnde KARAKTER ERVAN (VERORDENING, RICHTLIJN, BESLUIT, AANBEVELING OF ANDERE).

- 2.1.** De diverse soorten rechtshandelingen van de Unie hebben elk hun standaardpresentatie en standaardformules (zie richtsnoer 15).
- 2.2.** Bij de wijze van redigeren wordt rekening gehouden met de aard van de handeling.
 - 2.2.1.** Aangezien verordeningen rechtstreeks toepasselijk en in hun geheel verbindend zijn, moeten de bepalingen ervan zodanig zijn opgesteld dat degenen tot wie zij zijn gericht niet kunnen twijfelen aan de rechten en verplichtingen die eruit voortvloeien; verwijzingen naar intermediaire nationale autoriteiten moeten worden vermeden,

behalve wanneer in de handeling in een aanvullende actie van de lidstaten is voorzien:

Voorbeeld:

„Elke vennootschap houdt een register bij ...”

2.2.2. Richtlijnen zijn gericht tot de lidstaten:

Voorbeeld:

„De lidstaten zien erop toe dat elke vennootschap een register bijhoudt ...”

Voorts zijn richtlijnen minder gedetailleerd, om aan de lidstaten bij de omzetting een voldoende ruime beoordelingsruimte te laten. Wanneer de bepalingen te gedetailleerd zijn en deze ruimte niet laten, is een verordening en niet een richtlijn het aangewezen instrument.

2.2.3. Bij de opstelling van besluiten wordt ermee rekening gehouden tot wie zij zijn gericht, terwijl formeel in grote lijnen de presentatievoorschriften voor handelingen met een algemene strekking worden gevolgd:

Voorbeeld:

„[De lidstaat] kan van de Unie financiële bijstand verkrijgen in verband met de uitbraak van Afrikaanse varkenspest die op ... is bevestigd.”

2.2.4. In aanbevelingen moet door het taalgebruik het niet-bindende karakter van de bepalingen ervan tot uiting komen:

Voorbeeld:

„De lidstaten wordt aanbevolen ...”

2.3. Bij de wijze van redigeren wordt tevens rekening gehouden met het al dan niet bindende karakter van de handeling.

2.3.1. De keuze van het werkwoord en van de tijd ervan varieert naargelang van het soort handeling en de taal, en naargelang het om de overwegingen of om het regelgevende gedeelte gaat (zie richtsnoeren 10 en 12).

2.3.2. In het regelgevende gedeelte van handelingen met een bindend karakter, worden de werkwoorden in het Nederlands en het Frans in de onvoltooid tegenwoordige tijd gebruikt, terwijl in het Engels doorgaans „shall”, gevolgd door de onbepaalde wijs, wordt gebruikt. In deze drie talen dient de toekomstige tijd zo veel mogelijk te worden vermeden.

- 2.3.3. In niet-bindende handelingen daarentegen, dienen alle werkwoordsvormen die een „moeten” uitdrukken te worden geweerd, alsmede structuren en een presentatie die te zeer op die van handelingen met een bindend karakter gelijken.

3.

BIJ DE REDACTIE VAN HANDELINGEN WORDT REKENING GEHOUDEN MET DE DOELGROEP, ZODAT DE BETROKKENEN ONDUBBELZINNIG HUN RECHTEN EN VERPLICHTINGEN KUNNEN KENNEN, EN MET DEGENEN DIE TOT TAAK HEBBEN AAN DE HANDELING UITVOERING TE GEVEN.

- 3.1. Er bestaan verschillende soorten doelgroepen van rechtshandelingen, variërend van de bevolking in haar geheel tot enkele specialisten in bepaalde materies. Elke doelgroep heeft het recht te verlangen dat een taal wordt gebruikt die hij begrijpt.
- 3.2. Het feit dat men rekening houdt met de onderscheiden groepen van personen voor wie de handelingen bestemd zijn, leidt ertoe dat zowel in de redengeving als in de bepalingen van de handelingen meer registers worden bespeeld.
- 3.3. Of een bepaling gemakkelijk in nationaal recht kan worden ongezet, hangt hiervan ook af.
- 3.4. Behalve de doelgroep speelt ook de nationale overheid bij handelingen op verschillende niveaus een rol, bijvoorbeeld: ambtenaren, wetenschapsmensen of rechters. In de taal van de handeling moet hiermee rekening worden gehouden; de teksten kunnen technische voorschriften bevatten waarvan de uitvoering geschiedt door ambtenaren die gespecialiseerd zijn op het gebied waarop de regeling betrekking heeft.

Voorbeeld van een gerichte redactie:

„Artikel 3

Analysecentrum voor nagemaakte bankbiljetten en Databank voor nagemaakte bankbiljetten

1. Het Analysecentrum voor nagemaakte bankbiljetten (ANB) en de Databank voor nagemaakte bankbiljetten (DNB) van het ESCB worden opgezet door en bestuurd onder auspiciën van de ECB. De oprichting van het ANB heeft ten doel de technische analyse van, alsmede gegevens met betrekking tot, de namaak van door de ECB en de NCB's uitgegeven eurobankbiljetten te centraliseren. Alle relevante technische en statistische gegevens betreffende de namaak van eurobankbiljetten worden centraal opgeslagen in de DNB.

2.
3. Behoudens wettelijke beperkingen, verschaffen de NCB's aan het ANB de originelen van de nieuwe typen nagemaakte eurobankbiljetten in hun bezit ten behoeve van technisch onderzoek en centrale classificatie. De voorlopige beoordeling of een specifieke namaak behoort tot een reeds geclassificeerd type of tot een nieuwe categorie wordt door de NCB's uitgevoerd."

4.**DE BEPALINGEN VAN DE HANDELINGEN WORDEN BEKNOPT GEFORMULEERD EN HEBBEN EEN ZO HOMOGEEN MOGELIJKE INHOUD. TE LANGE ARTIKELN EN ZINNEN, ONNODIG INGEWIKKELDE BEWOORDINGEN EN OVERMATIG GEBRUIK VAN AFKORTINGEN DIENEN TE WORDEN VERMEDEN.**

- 4.1.** Het kenmerk van een goede wetgevingsstijl is dat de hoofdgedachten van de tekst van de handeling beknopt worden geformuleerd. Illustratieve bepalingen, die worden geacht de tekst voor de lezer begrijpelijker te maken, kunnen een bron van uitleggingsproblemen vormen.
- 4.2.** Aandacht dient te worden besteed aan de homogeniteit van de tekst.
 - 4.2.1.** In de gehele handeling dient het toepassingsgebied ervan in acht te worden genomen. De rechten en verplichtingen mogen niet verder reiken dan hetgeen als de werkings sfeer van de betrokken handeling is genoemd, en mogen zich niet tot andere gebieden uitstrekken.
 - 4.2.2.** De rechten en verplichtingen moeten samenhang vertonen en mogen niet tegenstrijdig zijn.
 - 4.2.3.** Een handeling van wezenlijk tijdelijke aard mag geen bepalingen met blijvende geldingskracht bevatten.
- 4.3.** Het vereiste van homogeniteit geldt tevens ten aanzien van andere handelingen van de Unie.
 - 4.3.1.** Met name dient te worden voorkomen dat zich op eenzelfde gebied overlappings of tegenstrijdigheden met andere handelingen voordoen.
 - 4.3.2.** Tevens moet elke twijfel over de toepasselijkheid van andere handelingen worden uitgesloten (zie ook richtsnoer 21).

- 4.4.** In één zin dient slechts één gedachte te worden uitgedrukt, terwijl in een artikel (voor zover dit uit meer dan één zin bestaat) een aantal gedachten dient te worden bijeengebracht waartussen een logisch verband bestaat. De tekst moet worden verdeeld in onderverdelingen die het gemakkelijk maken (zie de tabel bij richtsnoer 15) de ontwikkeling van de gedachtegang te volgen. Een te lang aaneengesloten tekstblok roept immers zowel visueel als verstandelijk weerstand op. Deze indelingen mogen evenwel niet tot een kunstmatige en overdreven opsplitsing van zinnen leiden.
- 4.5.** De structuur van elk artikel moet zo eenvoudig mogelijk zijn.
- 4.5.1.** Voor de interpretatie is het niet nodig en voor de duidelijkheid is het ook niet wenselijk dat elk thema dat in een handeling wordt geregeld, in één enkel artikel uitputtend wordt geregeld. Het is verreweg te verkiezen dat een thema over verscheidene artikelen wordt gespreid, die dan in één afdeling kunnen worden bijeengebracht (zie richtsnoer 15).
- 4.5.2.** Vermeden dient te worden, vooral in het beginstadium van de uitwerking van een handeling, aan de artikelen een al te ingewikkelde structuur te geven. Tijdens de aannemingsprocedure vormen de ontwerpen en voorstellen van een handeling immers het voorwerp van besprekingen en onderhandelingen die in de meeste gevallen nog tot toevoegingen en verduidelijkingen leiden. Het aanbrengen van latere, vaak zeer talrijke wijzigingen in de handeling zal eveneens moeilijk zijn wanneer te veel in één artikel wordt bepaald.

Voorbeeld van een bepaling waarin de verschillende hierboven genoemde fouten worden gecumuleerd:

„4. De lidstaten kunnen maatregelen nemen om voor een bepaalde dienst van de informatiemaatschappij van lid 2 af te wijken, mits aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- a) de maatregelen moeten:
 - i) noodzakelijk zijn voor een van de volgende doelstellingen:
 - de openbare orde, in het bijzonder de preventie van, het onderzoek naar, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten, waaronder de bescherming van minderjarigen en de bestrijding van het aanzetten tot haat wegens ras, geslacht, godsdienst of nationaliteit en van schendingen van de menselijke waardigheid ten aanzien van individuen;
 - de bescherming van de volksgezondheid;
 - de openbare veiligheid, met inbegrip van het waarborgen van de nationale veiligheid en defensie;

- de bescherming van consumenten, met inbegrip van beleggers;
 - ii) worden genomen ten aanzien van een bepaalde dienst van de informatiemaatschappij waardoor aan de in punt i) genoemde doelstellingen afbreuk wordt gedaan of daarvoor een ernstig gevaar ontstaat;
 - iii) evenredig zijn aan die doelstellingen;
 - b) de lidstaat heeft, alvorens de betrokken maatregelen te nemen en onverminderd eventuele gerechtelijke procedures, met inbegrip van het vooronderzoek en in het kader van een strafrechtelijk onderzoek verrichte handelingen,
 - de in lid 1 bedoelde lidstaat verzocht maatregelen te nemen, maar deze is daarop niet of onvoldoende ingegaan;
 - de Commissie en de in lid 1 bedoelde lidstaat in kennis gesteld van zijn voornemen de betrokken maatregelen te nemen.”
- 4.6.** Het is soms gemakkelijker ingewikkelde zinnen op te stellen dan de moeite te nemen door synthese tot heldere formuleringen te komen. Toch verkrijgt men zonder die inspanning nooit een tekst die gemakkelijk te begrijpen en te vertalen is.
- 4.7.** Bij het gebruik van afkortingen dient rekening te worden gehouden met degenen tot wie de tekst gericht kan zijn. Ofwel moeten de afkortingen de lezer bekend zijn, ofwel moeten zij aan het begin worden verduidelijkt (bijvoorbeeld: „de Europese Centrale Bank (ECB)”; „een internationaal bankrekeningnummer (hierna „IBAN” genoemd)”).

5.

GEDURENDE HET GEHELE TOT DE VASTSTELLING LEIDENDE PROCES WORDT BIJ DE REDACTIE VAN ONTWERPEN VAN HANDELINGEN, WAT WOORDGEBRUIK EN ZINSBOUW BETREFT, REKENING GEHOUDEN MET HET VEELTALIGE KARAKTER VAN DE WETGEVING VAN DE UNIE; BEGRIPPEN OF TERMEN DIE EIGEN ZIJN AAN EEN BEPAALDE NATIONALE RECHTSORDE MOGEN SLECHTS MET OMZICHTIGHEID WORDEN GEHANTEERD.

- 5.1.** De opsteller van een handeling van algemene strekking moet zich steeds bewust zijn van het feit dat zijn tekst moet voldoen aan de

eisen van Verordening nr. 1 van de Raad, die het gebruik van alle officiële talen in rechtshandelingen verplicht stelt. Dit betekent dat aan verdergaande eisen moet worden voldaan dan bij de opstelling van nationale wetteksten.

- 5.2. Allereerst moet de originele tekst zeer eenvoudig, duidelijk en direct zijn, daar elke onnodige ingewikkeldheid of elke, zelfs lichte, dubbelzinnigheid in één of meer andere talen van de Unie kan leiden tot onduidelijkheden, vaagheden of zelfs echte vertaalfouten.**

Voorbeeld van een te vermijden formulering:

„De marktprijzen voor product X zijn de prijzen af fabriek, ongeacht interne belastingen:

- a) van het verse product in kluiten;
- b) vermeerderd met een bedrag van X EUR ter dekking van de noodzakelijke vervoerkosten.”

In een dergelijk geval kan een onderverdeling in punten beter achterwege blijven en zou de onderstaande tekst beter zijn:

„De marktprijzen voor product X zijn de prijzen af fabriek, ongeacht interne belastingen, van het verse product in kluiten.

Deze prijzen worden vermeerderd met een bedrag van X EUR ter dekking van de noodzakelijke vervoerskosten.”

- 5.2.1. Verkorte zinswendingen en elliptische zinsbouw dienen te worden vermeden. Bedoeld zijn formuleringen waarmee de schrijver ter wille van de beknoptheid een boodschap ingekort wil overbrengen, terwijl de ingewikkeldheid ervan juist om een uitgebreide uitleg vraagt.**

Voorbeeld van een te vermijden formulering:

„Indien de producten niet beantwoorden aan de in artikel 5 gestelde eisen, nemen de lidstaten alle maatregelen die noodzakelijk zijn om het op de markt brengen van die producten te beperken of te verbieden of om deze van de markt te verwijderen, behoudens door de lidstaten vast te stellen sancties voor het tegengestelde geval.”

Beter:

„Indien de producten niet aan de in artikel 5 gestelde eisen voldoen, nemen de lidstaten alle noodzakelijke maatregelen om het op de markt brengen van deze producten te beperken of te verbieden of om deze van de markt te verwijderen.

De lidstaten bepalen welke sancties van toepassing zijn ingeval de genoemde beperkings-, verbods- of verwijderingsmaatregelen niet in acht worden genomen.”

- 5.2.2.** Voorts dienen ook te ingewikkelde zinnen te worden vermeden, die verscheidene bijvoeglijke of bijwoordelijke bepalingen, bijzinnen of tussenzinnen bevatten.

Voorbeeld van een te vermijden formulering:

„Alle partijen bij de overeenkomst moeten toegang hebben tot de resultaten van de werkzaamheden, met dien verstande dat onderzoekinstututen de mogelijkheid hebben het gebruik van de resultaten voor latere onderzoekprojecten te reserveren.”

Beter:

„Alle partijen bij de overeenkomst hebben toegang tot de resultaten van de werkzaamheden.

Onderzoekinstututen kunnen evenwel het gebruik van de resultaten voor latere onderzoekprojecten reserveren.”

- 5.2.3.** De verbanden tussen de verschillende onderdelen van de zin moeten grammaticaal duidelijk zijn. Vermeden moet worden dat men zich moet afvragen of, bijvoorbeeld, een bijvoeglijk naamwoord bij één dan wel bij verscheidene zelfstandige naamwoorden hoort.

Voorbeeld van een te vermijden formulering:

„... openbare scholen en ziekenhuizen ...”

Beter:

„... openbare scholen en openbare ziekenhuizen ...”

- 5.2.4.** Ook jargon, mode-uitdrukkingen en Latijnse wendingen die niet in hun gangbare juridische betekenis worden gebruikt, moeten worden vermeden.

- 5.3.** Voorts mogen de gebruikte uitdrukkingen en wendingen — met name, maar niet uitsluitend, de juridische termen — niet al te nauw samenhangen met één taal of één nationaal rechtsstelsel, wil de vertaling niet in het gedrang komen.

De auteur moet zich in het bijzonder bewust zijn van de volgende twee problemen.

- 5.3.1.** Sommige uitdrukkingen die zeer gangbaar zijn in de taal waarin wordt geredigeerd, hebben niet noodzakelijkerwijs een equivalent in de andere talen van de Unie. Zij kunnen in die talen dan ook slechts worden vertaald met behulp van omschrijvingen of benaderende equivalenten, waarvan het gebruik aanleiding zal geven tot semantische verschillen tussen de verschillende taalversies. Het komt er dus op aan uitdrukkingen die te „eigen” aan een bepaalde taal zijn, zo veel mogelijk te vermijden.

- 5.3.2.** Wat de eigenlijke juridische terminologie betreft, dienen termen die al te specifiek zijn voor de nationale rechtsstelsels te worden vermeden.

Voorbeeld:

Het in het Franse recht welbekende begrip „faute” heeft in andere rechtsstelsels geen exact equivalent (met name in het Engelse en het Duitse recht); de voorkeur dient derhalve, naargelang van het geval, te worden gegeven aan termen zoals „illégalité”, „manquement” (à une obligation) enz., die gemakkelijk in de andere talen kunnen worden vertaald: „onwettigheid”, „niet-nakoming” (van een verplichting) enz.

- 5.4.** Wat moet worden bereikt, is het volgende: voor zover mogelijk en met inachtneming van de specificiteit van het recht van de Unie en van de terminologie daarvan, moet de handeling door degenen die in elke lidstaat met de toepassing of de uitlegging ervan zijn belast (ambtenaren, rechters, advocaten enz.), niet als een „vertaling” — in de ongunstige betekenis van het woord — worden aangevoeld, maar als een tekst waarin een bepaalde normatieve stijl wordt gehanteerd. Teksten vol leenwoorden, leenvertalingen of moeilijk te begrijpen jargon zijn de oorzaak van het grootste deel van de kritiek op het recht van de Unie, die erop neerkomt dat dit als „vreemd” wordt ervaren.

- 5.5.** Ten slotte dienen nog twee praktische opmerkingen te worden gemaakt betreffende het verband tussen de oorspronkelijke tekst en de vertalingen die ervan worden gemaakt.

- 5.5.1.** In de eerste plaats moet de opsteller ervoor zorgen dat de vertaler onmiddellijk kan vaststellen welke bronnen in de originele tekst zijn gebruikt. Wanneer een passage in het origineel aan een bestaande tekst (verdrag, richtlijn, verordening enz.) wordt ontleend, moet dit duidelijk uit de tekst blijken of apart worden aangegeven — in voorkomend geval door elektronische middelen. Verborgene citaten, zonder bronvermelding, zullen wellicht in één of meer talen vrij worden vertaald, terwijl het juist de bedoeling van de opsteller was de authentieke termen van een bestaande bepaling te gebruiken.

- 5.5.2.** In de tweede plaats moet de opsteller weten dat de opmerkingen van de vertalers en, meer in het algemeen, van alle diensten die zijn tekst uit een taalkundig oogpunt onder de loep nemen, hem van groot nut kunnen zijn. Juist deze taalkundige kijk zal vaak vergissingen en dubbelzinnigheden in het origineel aan het licht brengen, zelfs wanneer de tekst lange tijd is gerijpt en zelfs — en wellicht vooral — wanneer er door verscheidene personen uitgebreid over is gediscussieerd. De opsteller kan in een dergelijk geval op de vastgestelde problemen worden gewezen.

In heel wat gevallen zal de beste oplossing erin bestaan niet de vertaling, maar het origineel te corrigeren.

6.

DE GEBRUIKTE TERMINOLOGIE DIENT COHERENT TE ZIJN, EN DIT ZOWEL BINNEN DE BEPALINGEN VAN EENZELFDE HANDELING ALS TEN OPZICHTE VAN DIE VAN REEDS GELDENDE HANDELINGEN, VOORAL WANNEER DIE OP EENZELFDE GEBIED BETREKKING HEBBEN.

VOOR DEZELFDE BEGRIPPEN DIENEN DEZELFDE TERMEN GEBRUIKT TE WORDEN, DAARBIJ EVENWEL ZO MIN MOGELIJK AFWIJKEND VAN DE BETEKENIS DIE IN HET GEWONE OF IN HET JURIDISCHE OF TECHNISCHE TAALGEBRUIK DAARAAN WORDT GEGEVEN.

- 6.1.** Om het begrip en de uitlegging van een rechtshandeling te vergemakkelijken, moet deze samenhangend zijn. Onderscheid kan worden gemaakt tussen formele samenhang, die uitsluitend terminologische aspecten betreft, en materiële of inhoudelijke samenhang in ruimere zin, die de aan de gehele handeling ten grondslag liggende redenering betreft.

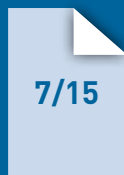
Formele samenhang

- 6.2.** Een samenhangende terminologie betekent dat steeds dezelfde termen worden gebruikt om dezelfde begrippen aan te duiden en dat dezelfde term niet voor verschillende begrippen wordt gebruikt. Daarmee wordt beoogd geen enkele dubbelzinnigheid, tegenstrijdigheid of twijfel te laten bestaan over de betekenis van een begrip. Wanneer men hetzelfde wil uitdrukken, dient men derhalve consequent dezelfde term te gebruiken, en om een andere gedachte uit te drukken moet een andere term worden gekozen.
- 6.2.1.** Dit geldt niet alleen voor bepalingen in één en dezelfde handeling, met inbegrip van de bijlagen, maar ook voor verwante handelingen, zoals met name uitvoeringshandelingen en alle andere handelingen op hetzelfde gebied. In het algemeen moet worden gezorgd voor een samenhangende terminologie ten aanzien van de gehele geldende wetgeving.

- 6.2.2.** Woorden moeten in hun gewone betekenis worden gebruikt. Wanneer een woord in de rechtstaal een andere betekenis heeft dan in het normale of technische spraakgebruik, moet een zinswending worden gebruikt waarmee alle dubbelzinnigheid wordt weggenomen.
- 6.2.3.** Terverduidelijkingen om uitleggingsmoeilijkheden te voorkomen, kan het aan te bevelen zijn een term te definiëren (zie richtsnoer 14).

Materiële samenhang

- 6.3.** Er dient ook een samenhangende terminologie te bestaan ten aanzien van de inhoud van de handeling zelf. Dit betekent dat de handeling geen inhoudelijke tegenstrijdigheden mag bevatten.
- 6.4.** De definities moeten voor de gehele handeling gelden. De gedefinieerde termen moeten op eenvormige wijze worden gebruikt en hetgeen met een bepaalde term wordt bedoeld, mag nergens van de gegeven definitie afwijken.

Verschillende delen van de handeling

Richtsnoeren 7 tot en met 15

7.**ALLE HANDELINGEN VAN ALGEMENE S TREKKING HEBBEN EEN STANDAARDSTRUCTUUR (TITEL, AANHEF, REGELGEVEND GEDEELTE EN, IN VOORKOMEND GEVAL, BIJLAGEN).**

- 7.1.** De „titel” omvat de vermeldingen boven aan de handeling, aan de hand waarvan deze kan worden geïdentificeerd. De titel kan worden gevolgd door bepaalde technische gegevens (vermelding van de authentieke taal, de vermelding „Voor de EER relevante tekst” en het administratieve nummer), die tussen de eigenlijke titel en de aanhef komen.
- 7.2.** Onder „aanhef” wordt alles verstaan wat zich tussen de titel en het regelgevende gedeelte van de handeling bevindt, dat wil zeggen de aanhalingen, de overwegingen en de plechtige formules eromheen.
- 7.3.** Het „regelgevende gedeelte” of „dispositief” is het normatieve deel van de handeling. Het bestaat uit artikelen, die eventueel zijn bijeengebracht in delen, titels, hoofdstukken en afdelingen (zie de tabel in richtsnoer 15), en kan door bijlagen worden gevolgd.

Zie voor de verschillende delen van de standaardstructuur de specifieke richtsnoeren ter zake.

8.**DE TITEL VAN DE HANDELING GEEFT ZO BEKNOPT EN VOLLEDIG MOGELIJK HET VOORWERP ERVAN AAN EN IS NIET MISLEIDEND WAT DE INHOUD VAN HET REGELGEVENDE GEDEELTE BETREFT. IN VOORKOMEND GEVAL MAG DE VOLLEDIGE TITEL DOOR EEN TITEL IN VERKORTE VORM (CITEERTITEL) WORDEN GEVOLGD.**

- 8.1.** De eigenlijke titel, dat wil zeggen de woorden waarmee in de titel bepaalde inlichtingen worden verstrekt betreffende het hoofdonderwerp van de handeling, moet het met name mogelijk maken te bepalen op wie de betrokken handeling van toepassing is (en op wie niet). De titel moet een zo duidelijk mogelijk idee geven van de inhoud van de handeling. De titel mag niet worden verzaamd met gegevens die daartoe niet bijdragen, maar moet juist sleutelwoorden bevatten die kenmerkend zijn voor de verschillende

gebieden van de regelgeving van de Unie (in dit verband kan wellicht worden verwezen naar de analytische structuur van het „Repertorium op de geldende EU-wetgeving” dat beschikbaar is in EUR-Lex, de databank van het recht van de Unie).

De vraag die de auteur zich moet stellen is dan ook: welke elementen moeten in de titel voorkomen om de rechtstreeks betrokken lezer (bijvoorbeeld niet elke landbouwer, maar elke producent van appels) ertoe te brengen de handeling die met die titel wordt aangeduid te lezen?

- 8.2.** De titel van de handeling moet verschillen van die van andere geldende handelingen (zie echter punt 8.3).
- 8.3.** Een bijzonder geval zijn handelingen die wijzigingen van eerdere handelingen inhouden. Men moet ervan uitgaan dat de titel niet volledig is indien niet alle gewijzigde handelingen er met hun nummer in worden vermeld. Zonder die vermelding is het immers niet mogelijk alle wijzigingen van een bepaalde handeling terug te vinden. Indien de handeling niets anders doet dan een andere handeling wijzigen, worden ofwel het volgnummer en de titel van de laatstgenoemde handeling, ofwel het nummer ervan en de aard van de wijziging vermeld (zie punten 18.9 en 18.10). Indien de handeling daarentegen zelfstandige bepalingen bevat en bijgevolg slechts op bijkomstige wijze een andere handeling wijzigt, wordt alleen het nummer van deze laatste vermeld (zie punt 19.3).

Citeertitel

- 8.4.** Het nut van een citeertitel voor een handeling is minder voor de hand liggend in het recht van de Unie — waarin alle handelingen een unieke alfanumerieke code hebben (bijvoorbeeld „(EU) 2015/35”) — dan in rechtsstelsels die een dergelijke nummering niet kennen. In sommige gevallen heeft de praktijk echter toch geleid tot het gebruik van citeertitels (bijvoorbeeld Verordening (EG) nr. 1234/2007 = „Integrale-GMO-verordening”). Ondanks de ogenschijnlijke eenvoud brengt het verwijzen naar handelingen door middel van een citeertitel risico's met zich voor de precisie en de samenhang van de rechtshandelingen van de Unie. Een dergelijke verwijzing dient daarom beperkt te blijven tot bijzondere gevallen, waarin de begrijpbaarheid voor de lezer daarmee aanmerkelijk wordt vergroot.
- 8.5.** Het vastleggen van een citeertitel bij de vaststelling van een handeling door deze aan de titel toe te voegen, dient te worden vermeden, omdat dit de titel alleen maar langer maakt, zonder te bepalen of en wanneer de citeertitel moet worden gebruikt, hetzij in de handeling zelf, hetzij in latere handelingen.

Met inachtneming van de in punt 8.4 geplaatste kanttekening is het mogelijk een handeling met een citeertitel aan te duiden om de handeling waarin daarnaar wordt verwezen begrijpelijker te maken. In dat geval moet de gekozen citeertitel tussen haakjes en aanhalingstekens in het regelgevende gedeelte van de verwijzende handeling worden geïntroduceerd, net als bij elke andere afkorting.

Samengevat:

8.6. De volledige titel van een handeling bestaat, in volgorde, uit:

- (1) de vermelding van de aard van de handeling (verordening, richtlijn, besluit en, voor zover van toepassing, „gedelegeerd” of „uitvoerings-”);
- (2) de afkorting of het letterwoord waarmee het betrokken gebied wordt aangeduid (EU, GBVB of Euratom), het jaartal en het volgnummer van de handeling ⁽⁶⁾;
- (3) de naam van de instelling(en) waarvan de handeling uitgaat;
- (4) naargelang, de datum waarop de handeling is ondertekend (volgens de gewone wetgevingsprocedure vastgestelde handelingen, de begroting en door het Europees Parlement en de Raad vastgestelde begrotingsbesluiten) of de datum waarop de handeling is vastgesteld;
- (5) de eigenlijke titel, een korte beschrijving van het voorwerp van de handeling.

9.

DE AANHALINGEN VERWIJZEN NAAR DE RECHTSGRONDSLAG VAN DE HANDELING EN NAAR DE BELANGRIJKSTE FASEN VAN DE PROCEDURE DIE TOT DE VASTSTELLING ERVAN HEBBEN GELEID.

9.1. De aanhalingen aan het begin van de aanhef verwijzen naar:

- > de rechtsgrondslag van de handeling, dat wil zeggen de bepaling die de bevoegdheid verleent voor de vaststelling van de betrokken handeling;

⁽⁶⁾ Op een aantal uitzonderingen na, worden met ingang van 1 januari 2015 alle documenten die in de L-serie van het Publicatieblad worden bekendgemaakt, als volgt doorlopend genummerd, ongeacht het soort handeling (verordening, richtlijn, besluit e.d.): (gebied) JJJJ/N. De nummering van vóór die datum bekendgemaakte handelingen verandert niet.

- > de door de Verdragen voorgeschreven voorstellen, initiatieven, aanbevelingen, verzoeken of adviezen (de niet door de Verdragen voorgeschreven handelingen van procedurele aard worden in een slotoverweging genoemd^[7]); in wetgevingshandelingen worden aanhalingen toegevoegd betreffende de toezending van het ontwerp aan de nationale parlementen en betreffende de gevolgde wetgevingsprocedure (de gewone wetgevingsprocedure of een bijzondere wetgevingsprocedure).

Er dient te worden nagegaan of hetgeen wordt aangehaald wel degelijk een aanhaling is en niet elders thuishoort (zie punten 9.13 en 9.14).

Presentatie

- 9.2.** Elke aanhaling begint gewoonlijk met hetzelfde woord (in het Nederlands met „Gezien”).

Rechtsgrondslag

- 9.3.** Allereerst wordt in het algemeen het Verdrag aangehaald dat de algemene rechtsgrondslag van de handeling vormt.

Deze aanhaling luidt als volgt:

„Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie ...”

of, naargelang het geval,

„Gezien het Verdrag betreffende de Europese Unie ...”

of

„Gezien het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie ...”.

Wanneer twee of meer Verdragen moeten worden aangehaald, geschiedt de aanhaling telkens op een nieuwe regel en in deze volgorde: Verdrag betreffende de Europese Unie, Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie.

- 9.4.** Wanneer de directe rechtsgrondslag van de handeling een Verdragsbepaling is, wordt de algemene aanhaling gevolgd door de woorden „en met name”, gevolgd door het desbetreffende artikel^[8].

Voorbeeld:

„Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 43, lid 2,”

[7] Zie voor in het kader van de „comitologie” ingewonnen adviezen echter punt 10.18.

[8] Wanneer de handeling haar grondslag vindt in een bepaling van een toetredingsakte, luidt de formule als volgt: „Gezien de Akte van Toetreding van ..., en met name artikel ...” of, naargelang van het geval, „..., en met name artikel ... van het daaraan gehechte Protocol nr.”.

- 9.5.** Indien de directe rechtsgrondslag van de handeling daarentegen een bepaling van afgeleid recht is ^[9], wordt deze in een tweede aanhaling aangehaald, waarbij het relevante artikel wordt vermeld, voorafgegaan door de woorden „en met name”.

Voorbeeld:

„Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, Gezien Verordening (EU) nr. 1026/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 betreffende bepaalde maatregelen met het oog op de instandhouding van visbestanden ten aanzien van landen die niet-duurzame visserij toelaten (), en met name artikel 4, lid 1, onder c),

() PB L 316 van 14.11.2012, blz. 34.”

- 9.6.** De rechtsgrondslag moet duidelijk worden onderscheiden van de bepalingen waarin het voorwerp van de te nemen besluiten en de bij het nemen van die besluiten in acht te nemen basisvoorwaarden en -regels zijn vastgelegd. Bepalingen die uitsluitend de procedure betreffen (bijvoorbeeld de artikelen 294 en 218 VWEU) vormen geen rechtsgrondslag (zie echter punt 9.7).

- 9.7.** Internationale akkoorden die zijn gesloten volgens de procedure van artikel 218 VWEU zijn atypische gevallen en verdienen een bijzondere vermelding.

Voorbeeld:

„Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 100, lid 2, juncto artikel 218, lid 6, onder a),”

- 9.8.** In dezelfde geest geldt dat, wanneer in een reeks artikelen van de aangehaalde handeling het voorwerp van de te nemen besluiten wordt omschreven en in een ander artikel de instelling wordt aangewezen welke bevoegd is deze besluiten te nemen, uitsluitend dit laatste artikel moet worden aangehaald.

- 9.9.** Zo geldt ook dat, wanneer in één lid van een artikel van de aangehaalde handeling het voorwerp van de te nemen besluiten wordt omschreven en in een ander lid van datzelfde artikel de bevoegde instelling wordt aangewezen, specifiek dit laatste lid moet worden aangehaald ^[10], en niet het artikel als zodanig.

[9] Een handeling van afgeleid recht wordt als volgt aangehaald: in de aanhaling wordt de volledige titel van de handeling weergegeven, gevolgd door een verwijzing naar een voetnoot, waarin wordt verwezen naar het Publicatieblad (serie, nummer, datum en bladzijde).

[10] Indien in één lid van een artikel twee onderscheiden bevoegdheden worden verleend, bijvoorbeeld één aan de Raad en één aan de Commissie, dient tevens de relevante alinea te worden aangehaald.

Bij de vaststelling van bijvoorbeeld de concrete wijze van toepassing van tariefcontingenten voor producten die onder een gemeenschappelijke marktordening vallen, dient artikel 144, lid 1, van Verordening (EG) nr. 1234/2007 van de Raad te worden aangehaald.

Handelingen van procedurele aard

- 9.10.** Aanhalingen betreffende door de Verdragen voorgeschreven voorbereidende handelingen, met name adviezen van het Europees Parlement, de Rekenkamer, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, moeten worden gevolgd door een verwijzing naar een voetnoot, waarin wordt vermeld in welk Publicatieblad het advies is bekendgemaakt (voorbeeld: PB C 17 van 22.1.1996, blz. 430). Wanneer het advies nog niet is bekendgemaakt, wordt in de voetnoot de datum vermeld waarop het is uitgebracht.

Voorbeeld:

„(...) Advies van 1 april 1996 (nog niet bekendgemaakt in het Publicatieblad).”

- 9.11.** Bij de gewone wetgevingsprocedure of een bijzondere wetgevingsprocedure luidt de aanhaling betreffende de toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen als volgt:

„Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,”.

Bij deze procedures luidt de aanhaling betreffende de wetgevingsprocedure als volgt:

„Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure,”

of

„Handelend volgens een bijzondere wetgevingsprocedure,”.

Wanneer in het kader van de gewone wetgevingsprocedure het bemiddelingscomité moet worden bijeengeroepen en de bemiddeling is geslaagd, luidt de aanhaling als volgt:

„Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure in het licht van de gemeenschappelijke ontwerptekst goedgekeurd door het bemiddelingscomité op ...,”.

De aanhaling betreffende de wetgevingsprocedure wordt gevolgd door een verwijzing naar een voetnoot waarin alle procedurestappen zijn vermeld.

- 9.12.** De aanhaling van de procedure dient te worden gebruikt bij sommige handelingen die op basis van een rechtsgrondslag zijn vastgesteld die zelf verwijst naar een in een ander Verdragsartikel vervatte

vaststellingsprocedure. Zo verwijst bijvoorbeeld artikel 132, lid 3, VWEU (rechtsgrondslag) naar de procedure van artikel 129, lid 4, VWEU. Die procedure moet op soortgelijke wijze worden vermeld als de gewone wetgevingsprocedure of een bijzondere wetgevingsprocedure:

„Handelend volgens de procedure van artikel 129, lid 4, van het Verdrag,“.

Vermeldingen die geen aanhaling zijn

9.13. Men dient zich ervan te vergewissen of hetgeen men als aanhaling in een handeling wil opnemen, wel betrekking heeft op de rechtsgrondslag, of op de procedure. Voor zover het voor het goede begrip van het regelgevende gedeelte of met het oog op de wettigheidstoetsing noodzakelijk is de essentiële inhoud in herinnering te brengen van andere bepalingen dan die welke de rechtsgrondslag van de handeling vormen, geschiedt dit in de overwegingen. Algemener verwijzingen kunnen ter informatie in de toelichting worden opgenomen.

9.14. De algemene institutionele bepalingen van het VWEU (bijvoorbeeld de artikelen 238 en 288), die eveneens op de betrokken handeling van toepassing zijn, behoeven evenmin in de aanhalingen te worden vermeld.

NB: Sommige voorafgaande handelingen (technische adviesorganen, niet door de Verdragen voorgeschreven raadplegingen) worden in de regel aan het einde van de overwegingen opgenomen, waarbij formuleringen worden gebruikt zoals „het (naam van het orgaan) heeft advies uitgebracht ...“, „het (naam van het orgaan) is geraadpleegd ...“.

Daarentegen vindt men in interne overeenkomsten of besluiten van de vertegenwoordigers van de regeringen van de lidstaten, in het kader van de Raad bijeen, de volgende vermeldingen aan het einde van de aanhalingen:

„Na raadpleging van de Commissie,“

of

„In overleg met de Commissie,“.

10.**DE OVERWEGINGEN HEBBEN TOT DOEL DE ESSENTIËLE BEPALINGEN VAN HET REGELGEVENDE GEDEELTE BEKNOPT TE MOTIVEREN, ZONDER DE BEWOORDINGEN DAARVAN TE HERHALEN OF TE PARAFRASEREN. ZIJ BEVATTEN GEEN REGELGEVENDE BEPALINGEN NOCH POLITIEKE WENSEN.**

- 10.1.** Onder „overwegingen” of „considerans” wordt het gedeelte van de handeling verstaan dat de motivering of redengeving ervoor behelst en dat zich tussen de aanhalingen en het regelgevende gedeelte van de handeling bevindt. De motivering begint met de woorden „Overwegende hetgeen volgt:”, gevolgd door genummerde punten (zie richtsnoer 11), die uit één of meer volledige zinnen bestaan. Het taalgebruik in de motivering is niet dwingend en moet niet kunnen worden verward met het regelgevende gedeelte.
- 10.2.** Er geldt een motiveringsplicht voor verordeningen, richtlijnen en besluiten. De motivering heeft ten doel aan alle belanghebbenden kenbaar te maken onder welke voorwaarden de opsteller van de handeling zijn bevoegdheid ten aanzien van de betrokken handeling heeft uitgeoefend ⁽¹⁾ en aan de partijen bij een geschil de mogelijkheid te geven voor hun rechten op te komen en het Hof van Justitie van de Europese Unie in staat te stellen zijn toezichthoudende taak uit te oefenen.
- 10.3.** Wanneer het noodzakelijk is aan de historische achtergrond van de handeling te herinneren, worden de feiten in chronologische volgorde weergegeven. De onderdelen van de motivering die betrekking hebben op specifieke bepalingen van de handeling volgen voor zover mogelijk de volgorde van deze bepalingen.

De ideale opzet van de motivering van een handeling kan als volgt worden weergegeven:

- eerst worden de in aanmerking te nemen feitelijke en juridische elementen beknopt uiteengezet;
- vervolgens wordt hieruit afgeleid dat het derhalve noodzakelijk of passend is de in het regelgevende gedeelte vervatte maatregelen te treffen.

⁽¹⁾ Zie arrest in zaak 24/62, Duitsland/Commissie, Jurispr. 1963, blz. 137.

- 10.4.** Met betrekking tot de inhoud van de motivering van rechtshandelingen van de Unie kunnen geen preciezere richtsnoeren worden gegeven, omdat het nu eenmaal onmogelijk is al deze handelingen, die van algemene of individuele aard zijn, op verschillende onderwerpen betrekking hebben en in uiteenlopende omstandigheden worden vastgesteld, op eenvormige wijze te motiveren.

Toch kunnen bepaalde basisregels worden gegeven waaraan de motivering moet voldoen

- 10.5.** In de overwegingen moeten de belangrijkste bepalingen van het regelgevende gedeelte van de handeling beknopt worden gemotiveerd. Hieruit vloeit het volgende voort:

10.5.1. De overwegingen moeten een echte motivering vormen. Dit sluit uit dat de rechtsgrondslagen worden aangehaald (dit moet in de aanhalingen gebeurd zijn) of dat het gedeelte van de als rechtsgrondslag aangehaalde bepaling dat de bevoegdheid tot het vaststellen van de handeling verleent, wordt overgenomen. Overwegingen zijn nutteloos of missen hun doel, wanneer daarin alleen maar het onderwerp van de handeling wordt genoemd dan wel de bepalingen van de handeling letterlijk worden overgenomen of worden geparafraseerd zonder vermelding van de redenen die eraan ten grondslag liggen.

10.5.2. Overwegingen waarin alleen maar wordt vastgesteld dat bepaalde maatregelen dienen te worden genomen, zonder aan te geven waarom dit zo is, moeten achterwege blijven.

10.5.3. Een handeling mag nooit, zelfs niet ten dele, worden gemotiveerd door zonder meer naar de motivering van een andere handeling te verwijzen (kruismotivering) ^[12].

10.6. Vanzelfsprekend hoeft niet elke bepaling afzonderlijk te worden gemotiveerd. De intrekking van een handeling of de schrapping van een bepaling moet daarentegen steeds worden gemotiveerd (zie ook punt 10.14).

10.7. Overwegingen die ter rechtvaardiging van het regelgevende gedeelte niet van belang zijn, moeten worden weggelaten, behoudens enkele uitzonderingen; het is bijvoorbeeld gebruikelijk om de keuze van artikel 352 VWEU als rechtsgrondslag te motiveren in een slotoverweging die als volgt luidt:

„Het Verdrag voorziet voor de vaststelling van [het onderhavige besluit] [...] in geen andere bevoegdheden dan die van artikel 352,“.

^[12] Zie de arresten in zaak 230/78, Eridania/Ministre de l'agriculture et des forêts, Jurispr. 1979, blz. 2749, en zaak 73/74, Papiers peints de Belgique/Commissie, Jurispr. 1975, blz. 1491.

- 10.8.** Ingeval de bepaling die tot rechtsgrondslag dient de mogelijkheid biedt rechtshandelingen vast te stellen zonder de aard van die handelingen nader aan te geven („De Raad neemt de nodige maatregelen ...”) en uit de inhoud van de te treffen regeling niet kan worden afgeleid welke handeling van de Unie daarvoor geschikt is, kan het nuttig zijn de keuze van de aard van de handeling te motiveren. Zo kan, wanneer de mogelijkheid bestaat een zekere materie bij wege van een rechtstreeks toepasselijke verordening te regelen, in de overwegingen worden uiteengezet waarom het de voorkeur verdient slechts een richtlijn vast te stellen, die nog in nationaal recht moet worden omgezet. De auteur dient tevens het subsidiariteits- en het evenredigheidsbeginsel voor ogen te houden.

De omvang van de motiveringsplicht hangt af van de aard van de handeling of de bepaling

A. HANDELINGEN VAN ALGEMENE STREKKING

- 10.9.** In *basishandelingen* hoeft niet elke bepaling afzonderlijk omstandig met redenen te worden omkleed, maar moet veeleer de algemene filosofie van de regeling worden weergegeven. Niettemin moet een zeker aantal bepalingen wél specifiek worden gemotiveerd, hetzij wegens het belang ervan, hetzij omdat zij niet in de lijn van de algemene filosofie van de regeling liggen.
- 10.10.** In *uitvoeringshandelingen* moet de motivering uiteraard specifiekere zijn, al moet ook hier steeds naar beknoptheid worden gestreefd.
- 10.11.** Bij handelingen van algemene strekking hoeft echter in de motivering niet noodzakelijk een nauwkeurige beschrijving, en nog minder een beoordeling, te worden gegeven van de feiten op basis waarvan de handeling wordt vastgesteld. Zo is het praktisch ondoenlijk voor bepalingen waarbij in de landbouwsector invoerrechten of uitvoerrestituties worden vastgesteld, een gedetailleerde en becijferde motivering op te nemen; er kan worden volstaan met de eenvoudige vermelding van de gehanteerde berekeningscriteria en -methoden, waarbij melding wordt gemaakt van het geheel der omstandigheden welke tot de vaststelling van de handeling hebben geleid enerzijds, en van de algemene doelstellingen ervan anderzijds ^[13].

[13] Zie arrest in zaak 16/65, Schwarze/Einfuhr- und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel, Jurispr. 1965, blz. 1104.

B. INDIVIDUELE HANDELINGEN

10.12. Individuele handelingen moeten nauwkeuriger worden gemotiveerd.

10.13. Dat geldt met name voor handelingen waarbij een verzoek wordt afgewezen. Mededingingsbesluiten, waarin complexe feitelijke en juridische omstandigheden moeten worden beschreven, behoeven eveneens een gedetailleerde motivering; daar het besluit toch duidelijk moet blijven, dient ook hier naar beknoptheid te worden gestreefd.

C. BIJZONDERE BEPALINGEN

10.14. Aan de motivering van sommige bepalingen moet bijzondere zorg worden besteed. Dit geldt onder meer voor:

- > afwijkende bepalingen;
- > bepalingen die tegengesteld zijn aan de algemene regeling;
- > bepalingen die een uitzondering vormen op algemene beginselen, zoals bepalingen met terugwerkende kracht;
- > bepalingen die voor sommige belanghebbenden nadelig kunnen zijn;
- > bepalingen die de inwerkingtreding op de dag van de bekendmaking vaststellen.

D. MOTIVERING VAN DE SUBSIDIARITEIT EN DE EVENREDIGHEID VAN DE HANDELING

10.15. Voor deze beginselen dient een bijzondere motivering te worden gegeven.

10.15.1. De instellingen nemen bij de uitoefening van hun normatieve bevoegdheid het subsidiariteitsbeginsel in acht en rechtvaardigen dit in de toelichting en, beknopter, in de overwegingen.

10.15.2. De tekst van de „subsidiariteitsoverweging” verschilt van geval tot geval, maar volgt in het algemeen het schema van punt 10.15.4. Er zij evenwel herinnerd aan het onderscheid in artikel 5 VEU tussen de gebieden die onder de exclusieve bevoegdheid van de Unie vallen en die welke de andere bevoegdheden betreffen.

- 10.15.3.** Voor handelingen op de gebieden die tot de exclusieve bevoegdheid van de Unie behoren, vereist artikel 5, lid 4, VEU slechts dat het evenredigheidsbeginsel wordt geëerbiedigd. In dat geval wordt alleen naar de evenredigheid verwezen in een overweging die als volgt luidt:

„Overeenkomstig het evenredigheidsbeginsel is het, teneinde de fundamentele doelstelling ... (vermelding van deze doelstelling) te verwezenlijken, noodzakelijk en passend ... (vermelding van de in de handeling vervatte maatregelen) te regelen. ... (vermelding van de handeling) gaat overeenkomstig artikel 5, lid 4, van het Verdrag betreffende de Europese Unie niet verder dan nodig is om de beoogde doelstellingen te verwezenlijken”.

- 10.15.4.** Betreft het een handeling op een gebied waarop de Unie geen exclusieve bevoegdheid bezit, dan wordt in de overweging de handeling zowel ten aanzien van het eigenlijke subsidiariteitsbeginsel als ten aanzien van het evenredigheidsbeginsel gerechtvaardigd, volgens het navolgende model:

„Daar de doelstellingen van ... (vermelding van de handeling) ... (zo nodig vermelding van de doelstellingen) niet voldoende door de lidstaten kunnen worden verwezenlijkt ... (vermelding van de redenen), maar vanwege ... (vermelding van de omvang of de gevolgen van het optreden) beter door de Unie kunnen worden verwezenlijkt, kan de Unie, overeenkomstig het in artikel 5 van het Verdrag betreffende de Europese Unie neergelegde subsidiariteitsbeginsel, maatregelen nemen. Overeenkomstig het in hetzelfde artikel neergelegde evenredigheidsbeginsel gaat ... (vermelding van de handeling) niet verder dan nodig is om deze doelstellingen te verwezenlijken”.

- 10.15.5.** De bovenstaande modellen moeten van geval tot geval overeenkomstig de aanwijzingen tussen haakjes worden aangevuld en nader uitgewerkt, opdat een echte motivering wordt gegeven. Een en ander kan achterwege blijven, mits de noodzaak van het optreden van de Unie en, voor zover van toepassing, de evenredigheid van het optreden duidelijk uit de overwegingen blijken.

Motivering betreffende gedelegeerde bevoegdheden en uitvoeringsbevoegdheden

- 10.16.** In basishandelingen die de Commissie de bevoegdheid verlenen gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt in een specifieke motivering naar artikel 290 VWEU verwezen. Ten aanzien van de bewoordingen van die motivering en van de desbetreffende bepalingen hebben het Europees Parlement, de Raad en de Commissie zich ertoe verbonden voor zover mogelijk naar de door die instellingen gezamenlijk vastgestelde standaardformuleringen te verwijzen.
- 10.17.** In basishandelingen die de Commissie de bevoegdheid verlenen uitvoeringshandelingen vast te stellen (artikel 291 VWEU), wordt in een specifieke motivering waar nodig verwezen naar Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 tot vaststelling van de algemene voorschriften en beginselen die van toepassing zijn op de wijze waarop de lidstaten de uitoefening van de uitvoeringsbevoegdheden door de Commissie controleren ^[14].

Vermelding van raadplegingen

- 10.18.** De raadplegingen waarin Verordening (EU) nr. 182/2011 voorziet, worden vermeld in de aanhef van de door de Commissie vastgestelde uitvoeringshandelingen.

De raadpleging van een comité in het kader van de onderzoeksprocedure (artikel 5 van de verordening) heeft steeds rechtsgevolgen. Van deze raadpleging wordt niet in een aanhaling, maar in de laatste overweging melding gemaakt:

Voorbeeld:

„(...) De in dit besluit vervatte maatregelen zijn in overeenstemming met het advies van het [naam van het comité],”

De raadpleging van een comité in het kader van de raadplegingsprocedure (artikel 4 van de verordening) wordt evenwel als volgt in de laatste aanhaling vermeld:

„Na raadpleging van [naam van het comité],”.

[14] PB L 55 van 28.2.2011, blz. 13.

11.**DE OVERWEGINGEN WORDEN GENUMMERD.**

- 11.1.** De reden hiervoor moet uiteraard worden gezocht in het streven naar een duidelijke wetgeving en in de vergemakkelijking van verwijzingen, zowel vóór als na de definitieve vaststelling van de handeling.

Dit richtsnoer geldt niet alleen voor rechtshandelingen van algemene strekking, maar ook voor alle andere handelingen van de instellingen die in plechtige vorm worden opgesteld (met titel, aanhef en regelgevend gedeelte).

- 11.2.** De presentatie is als volgt:

„Overwegende hetgeen volgt:

(1)

(2) ...”.

NB: Elke overweging begint met een hoofdletter en eindigt met een punt, behalve de laatste overweging. De laatste overweging eindigt met een komma.

- 11.3.** Ingeval er slechts één overweging is, wordt deze niet genummerd.

12.

HET REGELGEVENDE GEDEELTE VAN EEN BINDENDE HANDELING BEVAT GEEN BEPALINGEN DIE NIET REGELGEVEND ZIJN, ZOALS WENSEN OF POLITIEKE VERKLARINGEN, NOCH BEPALINGEN DIE PASSAGES OF ARTIKELEN VAN DE VERDRAGEN OVERNEMEN OF PARAFRASEREN OF GELDENDE RECHTSBEPALINGEN BEVESTIGEN.

AANKONDIGINGEN VAN DE INHOUD VAN ANDERE ARTIKELEN EN HERHALINGEN VAN DE TITEL VAN DE HANDELING MOGEN EVENMIN IN EEN HANDELING VOORKOMEN.

Bepalingen die niet regelgevend zijn in bindende handelingen

- 12.1. Bindende handelingen moeten normen vaststellen en daarbij de aanwijzingen geven (bijvoorbeeld: toepassingsgebied, definities) die noodzakelijk zijn om die normen juist te begrijpen en te kunnen toepassen. Al het andere is overbodig: wensen, bedoelingen of verklaringen horen in het regelgevende gedeelte van een bindende handeling niet thuis.

Voorbeeld van een niet-regelgevende bepaling in een verordening die geen navolging verdient:

„Ter bevordering van het gebruik van producten met een milieukeur geven de Commissie, de andere instellingen van de Unie en de nationale autoriteiten een voorbeeld wanneer zij hun producteisen specificeren, doch zonder daarbij het Unierecht te schenden.”

Deze bepaling verwoordt duidelijk een wens die de adressaten tot niets verbindt. Zij hoort dus niet in een bindende handeling thuis, maar zou eerder moeten worden opgenomen in een mededeling of aanbeveling, die tegelijk met de betrokken handeling wordt vastgesteld.

Bepalingen die passages of artikelen van de Verdragen of andere handelingen overnemen of parafraseren

- 12.2.** Dergelijke bepalingen zijn overbodig en gevaarlijk. Dit blijkt uit het voorbeeld van een handeling met als rechtsgrondslag artikel 46 VWEU, dat naar behoren in een aanhaling is vermeld. Het is overbodig in het regelgevende gedeelte de inhoud van artikel 45, lid 1, luidende „*Het verkeer van werknemers binnen de Unie is vrij*”, te herhalen. De opsteller van de handeling moet aangeven hoe hij deze bepaling wil toepassen, maar moet haar niet herhalen. Bovendien is een dergelijke herhaling gevaarlijk, daar elke afwijking van de oorspronkelijke bewoordingen de indruk kan wekken en zelfs een vermoeden kan doen ontstaan, dat men een ander resultaat heeft willen bereiken.

Bepalingen die alleen maar de inhoud van andere artikelen aankondigen

- 12.3.** Dergelijke bepalingen luiden meestal ongeveer als volgt:
„Teneinde deze regeling in te voeren neemt de Raad de in de artikelen 3, 4 en 5 genoemde maatregelen.”.

Dergelijke bepalingen dienen zo veel mogelijk te worden vermeden, omdat de betrokken artikelen zelf alle vereiste details betreffende de toepassing ervan behelzen. Daarenboven schept een dergelijke structuur verwarring omtrent de rechtsgrondslag voor een latere uitvoeringsbepaling: is dit het artikel dat de verwijzing bevat of het artikel waarnaar wordt verwezen?

Bepalingen die de titel van de handeling herhalen

- 12.4.** Zelfs wanneer het gebruik van de woorden die samen de titel van de handeling vormen niet kan worden vermeden (bijvoorbeeld in het artikel waarin het voorwerp en de draagwijdte van de handeling worden omschreven), dient er een meerwaarde te zijn, dat wil zeggen een nadere omschrijving van de parameters van de tekst.

13.**IN VOORKOMEND GEVAL WORDEN IN EEN ARTIKEL AAN HET BEGIN VAN HET REGELGEVENDE GEDEELTE HET VOORWERP EN TOEPASSINGSGBIED VAN DE HANDELING OMSCHREVEN.**

- 13.1.** Het „voorwerp” of „onderwerp” is datgene waarop de handeling betrekking heeft, terwijl het „toepassingsgebied” aangeeft op welke soorten feitelijke of juridische situaties alsmede op wie de handeling van toepassing is.
- 13.2.** Een artikel 1 waarin het onderwerp en het toepassingsgebied worden omschreven, dat veelvuldig in internationale overeenkomsten voorkomt, komt ook tamelijk vaak in handelingen van de Unie voor. Het nut ervan dient van geval tot geval te worden gezien.
- 13.3.** Het is stellig nutteloos wanneer het niet meer doet dan de titel te parafaseren. Het kan de lezer echter ook elementen verschaffen die ter wille van de beknoptheid niet in de titel zijn opgenomen, maar die hem in staat stellen meteen vast te stellen op wie de handeling betrekking heeft. Juist in dit opzicht moet men ervoor waken de lezer te misleiden.

Wanneer een dergelijk artikel bijvoorbeeld vermeldt dat de handeling van toepassing is op „voertuigen met een maximumsnelheid van 25 km/uur of meer”, kan de betrokken handeling zonder moeilijkheden een aantal bepalingen bevatten die bijvoorbeeld uitsluitend op voertuigen met een maximumsnelheid van 50 km/uur van toepassing zijn, omdat deze voertuigen hoe dan ook binnen het omschreven toepassingsgebied vallen. Geen enkele bepaling mag daarentegen betrekking hebben op voertuigen met een maximumsnelheid van bijvoorbeeld 20 km/uur, aangezien de bouwer of eigenaar van een dergelijk voertuig bij het lezen van het artikel betreffende het toepassingsgebied zou kunnen concluderen dat hij het vervolg van het regelgevende gedeelte niet hoeft te lezen.

- 13.4.** Soms is het onderscheid tussen afbakening van het toepassingsgebied en definitie niet geheel duidelijk. In het onderstaande voorbeeld houdt de gegeven definitie tevens een omschrijving van het toepassingsgebied van de handeling in:

„Artikel 1

Onder „voertuig” wordt in deze richtlijn verstaan, ieder voor deelneming aan het wegverkeer bestemd motorvoertuig, met of zonder carrosserie, op ten minste vier wielen en met een door de constructie bepaalde maximumsnelheid van meer dan 25 km per uur, alsmede aanhangwagens

daarvan, met uitzondering van voertuigen die zich over rails bewegen, landbouwmachines, alsmede machines voor openbare werken.”.

Dit artikel zou evengoed kunnen luiden: „Artikel 1 — Deze richtlijn is van toepassing op ieder voor deelneming aan het wegverkeer bestemd motorvoertuig ...”, en kunnen eindigen met de volgende zinsnede: „hierna „voertuig” genoemd”. Deze oplossing verdient gewoonlijk zelfs de voorkeur, met name indien de handeling geen artikel bevat waarin andere termen worden gedefinieerd. Het toepassingsgebied wordt op die manier immers duidelijker en directer aangegeven.

14.

WANNEER DE IN DE HANDELING GEBRUIKTE TERMEN GEEN ONDUBBELZINNIGE BETEKENIS HEBBEN, DIENEN DEZE TERMEN IN EEN ENKEL ARTIKEL AAN HET BEGIN VAN DE HANDELING ONDERGEBRACHT EN GEDEFINIEERD TE WORDEN. DEZE DEFINITIE MAG GEEN AUTONOME REGELGEVENDE ELEMENTEN BEVATTEN.

- 14.1.** Elke term dient te worden gebruikt in de betekenis die hij heeft in het gewone of gespecialiseerde taalgebruik. De juridische duidelijkheid kan echter eisen dat de handeling zelf de betekenis van de gebruikte woorden vastlegt. Dit is met name het geval wanneer de term een aantal betekenissen heeft, maar in de handeling slechts in één van die betekenissen mag worden begrepen, of wanneer men in de handeling de betekenis die normaal aan een bepaald woord wordt gegeven, wil verruimen of verengen. De definitie mag evenwel niet tegenstrijdig zijn met de normale betekenis.

Een term waaraan in een definitie een bepaalde betekenis is gegeven, moet in de gehele tekst van de handeling in diezelfde betekenis worden gebruikt.

- 14.2.** In de tweede zin van dit richtsnoer wordt gewaarschuwd voor een vaak gemaakte redactionele fout.

- 14.2.1.** Een voorbeeld van een slechte formulering:

„d) „klacht”: een mededeling of verslag ingediend door ... eenieder die belang heeft bij de veiligheid van het schip ..., *tenzij de betrokken lidstaat ... de klacht als kennelijk ongegrond beschouwt; de identiteit van de persoon die ... de klacht heeft ingediend, wordt niet aan de kapitein of de eigenaar van het betrokken schip meegedeeld.*”.

- 14.2.2.** Het onderstreepte zinsdeel is geen definitie, maar een autonoom regelgevend element.
- 14.3.** Het regelgevende element hoort in de normatieve bepalingen thuis. In ons voorbeeld kan de auteur een van de artikelen aanvullen door dit element op een geschikte plaats in te voegen („... Indien een lidstaat een klacht ontvangt die hij niet kennelijk ongegrond acht ..., stelt hij ...”) en als tweede alinea daaraan toe te voegen: „De identiteit van de persoon die ...”.
- 14.4.** Het vereiste om in de definities geen autonome regelgevende elementen op te nemen wordt niet alleen ingegeven door een streven naar strenge systematiek. De opnemng van dergelijke elementen in een definitie brengt het gevaar mee dat de lezer, die niet alle normatieve elementen bij elkaar aantreft, bij de uitlegging een gedeelte ervan uit het oog verliest.

15.

HET REGELGEVENDE GEDEELTE BEANTWOORDT ZO VEEL MOGELIJK AAN EEN STANDAARDSTRUCTUUR (VOORWERP EN TOEPASSINGSGEBIED — DEFINITIES — RECHTEN EN VERPLICHTINGEN — BEPALINGEN INZAKE DELEGATIE VAN BEVOEGDHEDEN EN TOEKENNING VAN UITVOERINGSBEVOEGDHEDEN — PROCEDUREVOORSCHRIFTEN — TOEPASSINGSMATREGELEN — OVERGANGS- EN SLOTBEPALINGEN).

HET REGELGEVENDE GEDEELTE WORDT ONDERVERDEELD IN ARTIKEL EN, NAARGELANG VAN DE LENGTE EN DE COMPLEXITEIT ERVAN, IN TITELS, HOOFDSTUKKEN EN AFDELINGEN. BEVAT EEN ARTIKEL EEN LIJST, DAN DIENST ELK ELEMENT VAN DIE LIJST BIJ VOORKEUR MET EEN NUMMER OF EEN LETTER IN PLAATS VAN MET EEN STREEPJE TE WORDEN AANGEGEVEN.

- 15.1.** De standaardstructuur van het regelgevende gedeelte bestaat uit een aantal tekstelementen, waarvan sommige aan min of meer strikte regels inzake presentatie zijn onderworpen. Dit is het geval bij de volgende elementen:

- (1) voorwerp en toepassingsgebied (zie richtsnoer 13);
- (2) definities (zie richtsnoer 14);
- (3) bepalingen inzake gedelegeerde handelingen en uitvoeringshandelingen;
- (4) toepassings- of uitvoeringsmaatregelen. De bepalingen betreffende de wijze van en de termijn voor de omzetting van een richtlijn door de lidstaten worden opgesteld volgens een strikt schema. Ook voor andere bepalingen, zoals bijvoorbeeld die betreffende op nationaal niveau in te voeren sancties of te bieden beroepsmogelijkheden, bestaan standaardformules;
- (5) overgangs- en slotbepalingen. Deze omvatten:
 - > de eventuele intrekking van eerdere handelingen (zie richtsnoer 21). Wanneer de datum van deze intrekking niet met de inwerkingtreding van de vast te stellen handeling samenvalt, dient deze datum duidelijk te worden vermeld;
 - > regels voor de overgang van de oude naar de nieuwe regeling. Hierbij dienen bewoordingen te worden gebruikt en vooral data te worden vermeld die geen enkele twijfel laten bestaan over de periode gedurende welke de oude regeling, of een gedeelte ervan, nog van toepassing blijft nadat de nieuwe regeling in werking is getreden;
 - > bepalingen houdende wijziging van een eerdere handeling (zie richtsnoer 18);
 - > de toepassing van de handeling in de tijd (zie richtsnoer 20).

15.2. De andere elementen — rechten en verplichtingen alsmede andere procedurevoorschriften dan die inzake gedelegeerde handelingen en uitvoeringshandelingen — vormen het eigenlijke normatieve gedeelte van de handeling; de vorm ervan hangt af van het nagestreefde doel en de complexiteit van de ingevoerde regeling.

- 15.3.** Wanneer een artikel een lijst bevat, dient erop te worden toegezien dat elk element van deze lijst rechtstreeks afhangt van de inleidende zin. Met het oog daarop dient te worden vermeden dat een opsomming wordt onderbroken door zelfstandige zinnen of alinea's.

Voorbeeld van een formulering die moet worden vermeden:

„De bevoegde autoriteiten verrichten controles om zich te vergewissen van:

- de samenhang tussen de aankopen en de leveringen;
Voor deze controle baseert de bevoegde autoriteit zich vooral op de verwerkingscoëfficiënten waarin het Unierecht voorziet, voor zover die bestaan. In alle overige gevallen wordt de controle gebaseerd op de coëfficiënten die algemeen door de betrokken industrie zijn aanvaard;
- het juiste eindgebruik van de grondstof;
- de naleving van het Unierecht.”

In een dergelijk geval is het beter van een lijst af te zien en de tekst als volgt te presenteren:

„De bevoegde autoriteiten verrichten controles om zich te vergewissen van de samenhang tussen de aankopen en de leveringen.

Voor deze controle baseert de bevoegde autoriteit zich vooral op de verwerkingscoëfficiënten waarin het Unierecht voorziet, voor zover die bestaan. In alle overige gevallen wordt de controle gebaseerd op de coëfficiënten die algemeen door de betrokken industrie zijn aanvaard.

Met de controles wordt eveneens beoogd zich te vergewissen van het juiste eindgebruik van de grondstof alsmede van de naleving van het Unierecht.”

- 15.4.** In de onderstaande tabel zijn de onderverdelingen van het regelgevende gedeelte van een rechtshandeling opgenomen. Handelingen met een eenvoudige structuur bestaan uit artikelen en de onderverdelingen daarvan. Grotere onderverdelingen van de handeling zijn in eerste instantie hoofdstukken, eventueel onderverdeeld in afdelingen. Pas bij zeer gecompliceerde teksten kunnen de hoofdstukken worden bijeengebracht in titels, en deze eventueel in delen.

Categorie/ Benaming	Aanduiding	Wijze van aanhalen	Opmerkingen
I. Hogere onderverdelingen			Onderverdelingen met of zonder opschrift
Deel	Deel I, II (of Eerste, Tweede deel)	deel I, II (of: het eerste, tweede deel)	Afzonderlijk of in combinatie gebruikt in bepaalde lange of sterk gestructureerde teksten
— Titel	Titel I, II	titel I, II	
— Hoofdstuk	Hoofdstuk I, II (of 1, 2)	hoofdstuk I, II (of 1, 2)	
— Afdeling	Afdeling 1, 2	afdeling 1, 2	
II. Basis- onderverdeling			Onderverdelingen met of zonder opschrift
— Artikel	Enig artikel Artikel 1, 2	enig artikel artikel 1, 2	Doorlopende nummering (ook als er hogere onderverdelingen zijn)
of			
— Punt	I, II (of A, B) of I. (of A. of 1.)	punt I, II (A, B) of onder I (A, 1)	Gebruikt in sommige aanbevelingen, resoluties, verklaringen
III. Lagere onderverdelingen			Onderverdelingen zonder opschrift
— Lid	1., 2.	lid 1, 2	Zelfstandig onderdeel van een artikel
— Alinea	Geen	eerste, tweede alinea	Onzelfstandig onderdeel van een artikel of onderverdeeld lid
— Punt	a), b) 1., 2. of 1), 2) i), ii), iii), iv)	onder a), b) punt 1, 2 punt i), ii), iii), iv)	Gewoonlijk voorafgegaan door een aanhef
— Streepje	---	eerste streepje	
— Zin of volzin	Geen	eerste, tweede zin of volzin	Voorafgegaan (behalve aan het begin van een tekst) en gevolgd door een punt

Interne en externe verwijzingen

Richtsnoeren 16 en 17

16.

VERWIJZINGEN NAAR ANDERE HANDELINGEN DIENEN ZO VEEL MOGELIJK TE WORDEN VERMEDED. IN VERWIJZINGEN WORDT NAUWKEURIG DE HANDELING OF DE BEPALING WAARNAAR WORDT VERWEZEN AANGEGEVEN. KRUISVERWIJZINGEN (VERWIJZINGEN NAAR EEN HANDELING OF EEN ARTIKEL WAARIN WEER NAAR DE EERSTE BEPALING WORDT VERWEZEN) EN CASCADEVERWIJZINGEN (VERWIJZINGEN NAAR EEN BEPALING WAARIN WEER NAAR EEN ANDERE BEPALING WORDT VERWEZEN) MOETEN EVENEENS WORDEN VERMEDED.

Interne en externe verwijzingen

16.1. Een interne verwijzing is een verwijzing naar een andere bepaling van dezelfde handeling. Van een externe verwijzing is er sprake wanneer wordt verwezen naar een andere handeling, al dan niet van de Unie.

16.1.1. Voorbeeld van een interne verwijzing

Bepaling die naar een bijlage bij dezelfde handeling verwijst

„1. De beoordeling van de gevaren van een preparaat voor het milieu geschiedt volgens één of meer van de volgende procedures:

a) volgens de in bijlage III beschreven conventionele methode ...”

16.1.2. Voorbeeld van een externe verwijzing

Bepaling die naar een andere handeling verwijst

.... b) door de bepaling van de milieugevaarlijke eigenschappen van het preparaat op grond waarvan dit naar behoren kan worden ingedeeld overeenkomstig de criteria van bijlage VI bij Richtlijn ...”

16.2. Zowel interne als externe verwijzingen moeten voldoende nauwkeurig zijn om de lezer in staat te stellen de handeling waarnaar wordt verwezen, gemakkelijk terug te vinden.

16.3. Externe verwijzingen moeten met de grootste omzichtigheid worden gehanteerd. De auteur moet zich met name ervan vergewissen dat de handeling waarnaar hij verwijst duidelijk genoeg is en toegankelijk is voor het publiek.

Uitgangspunten

- 16.4.** Een verwijzing behoort uitsluitend te worden gebruikt indien:
- > dit een vereenvoudiging oplevert in vergelijking met een herhaling van de inhoud van de norm waarnaar men wil verwijzen;
 - > de begrijpelijkheid van de norm er niet nadelig door wordt beïnvloed, en
 - > de handeling waarnaar wordt verwezen, gepubliceerd is of voldoende toegankelijk is voor het publiek.
- 16.5.** Ook op grond van het transparantiebeginsel dient van verwijzingen zuinig gebruik te worden gemaakt. Het is wenselijk dat een handeling kan worden gelezen en begrepen zonder dat andere handelingen behoeven te worden geraadpleegd. De leesbaarheid van een tekst is evenwel geen reden om in handelingen van afgeleid recht bepalingen van primair recht te herhalen (zie punt 12.2).
- 16.6.** Voordat over de wenselijkheid van een verwijzing wordt beslist, dient te worden nagegaan wat de gevolgen zouden zijn van eventuele latere wijzigingen van de handeling waarnaar men wil verwijzen.

Begrijpelijkheid

- 16.7.** Een verwijzing dient op zodanige wijze te worden geformuleerd dat de essentie van de norm waarnaar men wil verwijzen, kan worden begrepen zonder raadpleging van deze norm.

Voorbeeld:

In plaats van:

„Artikel 15 is van toepassing op de uitvoer van de ...”,

schrijf men bij voorkeur:

„De controleprocedure van artikel 15 is van toepassing op de uitvoer van de ...”.

Duidelijkheid

- 16.8.** De feitelijke elementen of rechtsgevolgen van een norm waarnaar men wil verwijzen, moeten duidelijk worden vermeld.
- 16.8.1.** Verwijzingen die enkel bestaan in het tussen haakjes vermelden van een andere bepaling, moeten worden vermeden.
- 16.8.2.** Sommige bepalingen verwijzen naar een norm door te vermelden dat deze naar analogie van toepassing is of, correcter, van overeenkomstige toepassing is (ook wel aangeduid met „*mutatis mutandis*”). Deze techniek mag alleen worden gebruikt wanneer

het disproportioneel zou zijn de norm waarnaar wordt verwezen, nogmaals integraal weer te geven met de nodige aanpassingen. Het is van belang zo precies mogelijk aan te geven in hoeverre de norm waarnaar wordt verwezen van toepassing is.

- 16.9.** De gevolgen van verwijzingen die worden ingeleid met het woord „onverminderd” zijn vaak allesbehalve duidelijk. Er kan met name een tegenstrijdigheid bestaan tussen de handeling waarin de verwijzing is opgenomen en de handeling waarnaar aldus wordt verwezen. Dergelijke verwijzingen kunnen over het algemeen achterwege worden gelaten door het toepassingsgebied van de handeling beter te omschrijven. Voorts is het overbodig om met deze formule naar bepalingen van een hogere rang te verwijzen, die hoe dan ook van toepassing zijn.

Voorbeeld:

In plaats van:

„De artikelen betreffende de indeling, de verpakking, het kenmerken en het veiligheidsinformatieblad van deze richtlijn zijn van toepassing op gewasbeschermingsmiddelen, onverminderd de bepalingen van Richtlijn 91/414/EEG”,

schrijf men bij voorkeur:

„De artikelen betreffende ... zijn van toepassing op gewasbeschermingsmiddelen”.

Aanhaling van een handeling waarnaar wordt verwezen

- 16.10.** De verwijzing in een handeling naar een andere handeling geschiedt door aanhaling van de titel van die laatste handeling, hetzij volledig, met publicatiegegevens, hetzij in verkorte vorm, met name in de titel van een handeling of wanneer het niet de eerste aanhaling betreft.

- 16.10.1.** Wanneer de titel van een handeling in de titel van een andere handeling wordt aangehaald, wordt als volgt te werk gegaan:

- > wanneer beide handelingen door dezelfde instelling(en) zijn vastgesteld, wordt de naam van deze instelling(en) uit de aangehaalde titel weggelaten (wanneer echter verscheidene handelingen van verschillende instellingen worden aangehaald, worden altijd de respectieve vaststellende instellingen genoemd, ook indien het dezelfde instelling(en) betreft als die van de handeling waarin de aanhaling geschiedt);
- > ook de datum wordt weggelaten, behalve bij handelingen die geen officieel volgnummer of publicatienummer hebben;
- > tevens worden de elementen weggelaten die de titel van de aanhalende handeling onnodig zouden verzwaren, zoals „en

tot wijziging van ..." of „en tot intrekking van ...", evenals eventuele andere vermeldingen die na de titel komen, zoals „codificatie", „herschikking" enz.;

- > het Publicatieblad waarin de aangehaalde handeling is bekendgemaakt, wordt niet vermeld.

16.10.2. In de aanhalingen aan het begin van de aanhef, die een plechtig karakter hebben, worden de handelingen *met hun volledige titel aangeduid in de tekst zelf* ^[15]. Indien richtlijnen of besluiten waarvan kennis moet worden gegeven, gepubliceerd zijn, wordt het publicatienummer vermeld. De volledige titel wordt gevolgd door een verwijzing naar een voetnoot met de vindplaats in het Publicatieblad waarin de handeling is bekendgemaakt. Bij de Verdragen en andere fundamentele teksten (zoals de Toetredingsverdragen, de ACS-EU-partnerschapsovereenkomsten enz.) wordt geen verwijzing naar een voetnoot met de vindplaats in het Publicatieblad opgenomen.

Voorbeeld:

„Gezien Verordening (EU) nr. 211/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 over het burgerinitiatief (), en met name ...

() PB L 65 van 11.3.2011, blz. 1."

16.10.3. Elders in de handeling (in de overwegingen, artikelen en bijlagen) wordt een vereenvoudigde aanhalingswijze ^[16] toegepast:

- > een handeling waarnaar voor het eerst wordt verwezen (ook indien deze reeds in de titel is genoemd) en die niet is aangehaald in de aanhalingen aan het begin van de aanhef, wordt aangehaald met haar nummer en de instelling die de handeling heeft vastgesteld, gevolgd door een verwijzing naar een voetnoot waarin de volledige titel ^[17] en de vindplaats in het Publicatieblad worden vermeld;
- > een handeling waarvan de volledige titel en de vindplaats in het Publicatieblad reeds bij een eerste verwijzing in de aanhalingen of elders in de tekst zijn vermeld, wordt uitsluitend met haar nummer aangehaald.

[15] Sinds 1 juli 2013 omvat de aanhaling van de volledige titel alle elementen zoals „en tot wijziging van ..." of „en tot intrekking van ...", maar niet eventuele andere vermeldingen die na de titel komen, zoals „codificatie", „herschikking" enz.

[16] Sinds 1 juli 2013 ingevoerde vereenvoudigde aanhalingswijze.

[17] Sinds 1 juli 2013 omvat de aanhaling van de volledige titel alle elementen zoals „en tot wijziging van ..." of „en tot intrekking van ...", maar niet eventuele andere vermeldingen die na de titel komen, zoals „codificatie", „herschikking" enz.

*Voorbeeld:**Eerste verwijzing:*

„Verordening (EU) nr. 211/2011 van het Europees Parlement en de Raad ()

() Verordening (EU) nr. 211/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 over het burgerinitiatief (PB L 65 van 11.3.2011, blz. 1).”

Volgende verwijzingen:

„Verordening (EU) nr. 211/2011”

Er zijn door de logica ingegeven uitzonderingen op de regel mogelijk, met name in bijlagen die bestaan uit formulieren of andere documenten die afzonderlijk kunnen worden gebruikt, waarin het noodzakelijk kan zijn de volledige titel en de vindplaats in het Publicatieblad van een reeds aangehaalde handeling te herhalen.

- 16.10.4. Het behoort tot de goede wetgevingstechnische praktijk in de overwegingen de handelingen te vermelden waarnaar in het regelgevende gedeelte wordt verwezen. Dit maakt het mogelijk de handelingen waar nodig in hun context te plaatsen en uit te leggen waarom zij worden aangehaald.
- 16.10.5. Verwijzingen in het regelgevende gedeelte van een handeling naar andere handelingen moeten tot het strikt noodzakelijke worden beperkt. Het regelgevende gedeelte van een handeling moet op zichzelf begrijpelijk zijn, zonder dat de lezer andere handelingen behoeft te raadplegen. Bovendien moeten moeilijkheden worden voorkomen die kunnen voortvloeien uit wijzigingen of de intrekking van een aangehaalde handeling.

Dynamische verwijzingen

- 16.11. Een verwijzing is een dynamische verwijzing wanneer de norm waarnaar wordt verwezen steeds moet worden begrepen als de norm zoals deze eventueel is gewijzigd.
- 16.12. In het recht van de Unie zijn verwijzingen in het regelgevende gedeelte van handelingen in de regel dynamische verwijzingen.

Indien de aangehaalde handeling wordt gewijzigd, geldt de verwijzing als verwijzing naar de gewijzigde handeling; indien de handeling wordt vervangen, geldt de verwijzing als verwijzing naar de nieuwe handeling; indien de handeling wordt ingetrokken zonder deze te vervangen, dient de eventueel ontstane leemte te worden opgevuld door middel van interpretatie. Bij herschikkingen en codificaties

waarbij de artikelen worden vernummerd, worden de wijzigingen aangeduid in een concordantietabel die is opgenomen in een bijlage bij de herschikte of gecodificeerde handeling.

- 16.13.** Men dient evenwel te beseffen dat dynamische verwijzingen een probleem kunnen vormen wanneer het erom gaat vast te stellen wat precies de inhoud van een normatieve handeling is, daar de inhoud van de norm waarin de verwijzing voorkomt, niet voor eens en altijd vaststaat maar varieert naargelang van de eventuele latere wijzigingen van de norm waarnaar wordt verwezen.

Statische verwijzingen

- 16.14.** Men spreekt van statische verwijzingen wanneer wordt verwezen naar een bepaalde tekst, zoals deze op een bepaalde datum luidde, waarbij de titel en de bron van de handeling worden aangehaald en, in voorkomend geval, een wijzigingshandeling wordt vermeld.

Voorbeelden:

„de artikelen XX van Verordening ...[*], zoals gewijzigd bij Verordening ... [**].”

„1. Ten behoeve van de begroting en de eigen middelen is het ESER, 2e druk, ... het geldende Europese stelsel van economische rekeningen in de zin van artikel 1, lid 1, van Richtlijn 89/130/EEG, Euratom en de daarmee samenhangende handelingen — met name de Verordeningen (EEG, Euratom) nr. 1552/89 en (EEG, Euratom) nr. 1553/89, Besluit 94/728/EG, Euratom en Beschikking 94/729/EG — zolang Besluit 94/728/EG, Euratom van kracht is.

2. Voor de kennisgeving van de lidstaten aan de Commissie in het kader van de procedure bij buitensporige overheidstekorten overeenkomstig Verordening (EG) nr. 3605/93 is het ESER, 2e druk, het Europese stelsel van economische rekeningen, tot aan de kennisgeving van 1 september 1999.”

- 16.15.** Indien de norm waarnaar wordt verwezen, wordt gewijzigd of ingetrokken, moet de norm waarin de verwijzing voorkomt waar nodig eveneens worden aangepast.
- 16.16.** Verwijzingen naar rechtshandelingen van de Unie zijn dynamische verwijzingen, tenzij anders is bepaald. Ten aanzien van verwijzingen naar andere rechtsinstrumenten dan rechtshandelingen van de Unie verdient het aanbeveling nadrukkelijk te vermelden of de verwijzing dynamisch dan wel statisch is.

Aanpassing van een verwijzing

- 16.17.** De aanpassing van een verwijzing kan noodzakelijk blijken te zijn:
- > wanneer de tekst waarnaar wordt verwezen, wordt ingetrokken of door een nieuwe tekst wordt vervangen;
 - > in geval van een statische verwijzing, wanneer de norm waarnaar wordt verwezen, wordt gewijzigd;
 - > wanneer een wijziging van de norm waarnaar wordt verwezen ongewenste gevolgen heeft voor de norm waarin de verwijzing voorkomt.

16.18. Voor een schematische aanpassing aan een nieuwe tekst, kan worden volstaan met een eenvoudige concordantiebepaling.

16.18.1. In voorkomend geval verdient het aanbeveling in een bijlage een concordantietabel op te nemen.

Voorbeeld:

„Verwijzingen naar de ingetrokken richtlijnen gelden als verwijzingen naar de onderhavige richtlijn en worden gelezen volgens de concordantietabel in bijlage IX.”

16.18.2. Het is af te raden de concordantie met de nieuwe norm in een tekstvorm te gieten.

Voorbeeld van een te vermijden formulering:

„In de hiernavolgende bepalingen wordt voor „van artikel 2, lid 4, en van artikel 3, lid 1, van Verordening (EEG) nr. 441/69” gelezen: „van artikel 4, lid 7, en van artikel 5, lid 3, van Verordening (EEG) nr. 565/80”:

- Verordening (EEG) nr. 776/78, artikel 2, tweede streepje;
- Verordening (EEG) nr. 109/80, artikel 1, tweede streepje”.

Kruisverwijzingen

16.19. Een kruisverwijzing is een verwijzing naar een andere norm die weer verwijst naar de norm waarin de eerste verwijzing voorkomt. Dergelijke cirkelverwijzingen dienen te worden vermeden.

Cascadeverwijzingen

16.20. Een cascadeverwijzing is een verwijzing naar een andere norm die weer naar een derde norm verwijst enz. Met het oog op de begrijpelijkheid van de handelingen van de Unie dienen dergelijke cascadeverwijzingen te worden vermeden.

17.

WANNEER IN HET REGELGEVENDE GEDEELTE VAN EEN BINDENDE HANDELING WORDT VERWEZEN NAAR EEN NIET-BINDENDE HANDELING, WORDT DAARMEE LAATSTGENOEMDE HANDELING NOG NIET BINDEND. WENSEN DE REDACTEUREN DAT DE INHOUD VAN DE NIET-BINDENDE HANDELING GEHEEL OF GEDEELTELIJK BINDEND WORDT, DAN DIENT DE TEKST ERVAN ZO VEEL MOGELIJK ALS ONDERDEEL VAN DE BINDENDE HANDELING TE WORDEN OVERGENOMEN.

17.1. De eerste zin van dit richtsnoer is niet meer dan een vaststelling. Wanneer bijvoorbeeld naar aanleiding van een resolutie een besluit wordt vastgesteld, is dat besluit de bindende handeling, terwijl de resolutie het karakter behoudt van een politieke handeling, die rehtens niet bindend is.

17.2. De tweede zin van dit richtsnoer heeft met name betrekking op het geval van technische normen, die vaak worden opgesteld door normalisatie-instellingen of soortgelijke instanties. Vaak is het te bezwaarlijk om een omvangrijke niet-bindende handeling in haar geheel over te nemen en wordt naar die handeling als zodanig verwezen. Dit gebeurt bijvoorbeeld zeer dikwijls bij de beschrijving van het verloop van laboratoriumproeven. In dit geval wordt gewoon naar de betrokken handeling verwezen.

Voorbeeld:

„Het in artikel 3, leden 1, 2 en 3, bedoelde teer-, nicotine- en koolmonoxidegehalte, dat op de pakjes sigaretten moet worden vermeld, wordt gemeten volgens ISO-methoden 4387 (teer), 10315 (nicotine) en 8454 (koolmonoxide).

De juistheid van de vermeldingen op de pakjes wordt geverifieerd aan de hand van ISO-norm 8243.”

Hier blijkt duidelijk uit de context dat de wetgever de bedoeling heeft de betrokken norm verbindend te maken.

17.3. Door de vermelding van het nummer en de datum (of het jaartal) van de niet-bindende handeling waarnaar wordt verwezen of door het gebruik van formules zoals „in zijn/haar versie van ...” kan een verwijzing naar een norm worden vastgelegd als een verwijzing naar de versie die geldt op het ogenblik van de vaststelling van de verwijzende bindende handeling (zie ook richtsnoer 16, „Dynamische/statische verwijzingen”).

- 17.4.** Wanneer men evenwel de controle wil behouden over de toekomstige ontwikkeling van de betrokken niet-bindende handeling, is het dienstig deze over te nemen. Wordt de niet-bindende handeling niet integraal overgenomen, dan is het vaak nuttig ten minste de structuur ervan te behouden, ook al laat men sommige punten of delen weg, zo nodig met een verklarende voetnoot. Ingeval men punten of bijlagen wenst in te voegen die in de overgenomen handeling niet voorkomen, dient men deze te nummeren met „bis”, „ter” enz. Wordt een punt of bijlage vóór punt 1 of bijlage I, ingevoegd, dan wordt dit punt „0” of bijlage „0”.

Voorbeeld:

- „3 bis. EEG-GOEDKEURING (1)
Een formulier overeenkomstig het model in bijlage X wordt gevoegd bij het EEG-goedkeuringsformulier.
...
4. SYMBOOL VAN DE GECORRIGEERDE WAARDE VAN DE ABSORPTIECOËFFICIËNT
(4.1.)
(4.2.)
(4.3.)
4.4. Op elk voertuig dat overeenkomt met een krachtens deze richtlijn goedgekeurd voertuigtype moet zichtbaar en op een gemakkelijk toegankelijke plaats
... .

(1) De tekst van de bijlagen is analoog aan die van Reglement nr. 24 van de Economische Commissie voor Europa van de Verenigde Naties; in het bijzonder de onderverdelingen zijn dezelfde. Indien een punt van Reglement nr. 24 niet in de onderhavige richtlijn is overgenomen, is het nummer ervan pro memorie tussen haakjes aangegeven.”

Wijzigingshandelingen

Richtsnoeren 18 en 19

18.

**ELKE WIJZIGING VAN EEN HANDELING WORDT
DUIDELIJK ALS ZODANIG GEFORMULEERD.
WIJZIGINGEN HEBBEN DE VORM VAN EEN TEKST DIE
IN DE TE WIJZIGEN HANDELING WORDT INGEVOEGD.
AAN VERVANGING VAN VOLLEDIGE BEPALINGEN
(ARTIKEL OF ÉÉN VAN DE ONDERVERDELINGEN
DAARVAN) WORDT DE VOORKEUR GEGEVEN BOVEN
DE INVOEGING OF SCHRAPPING VAN ZINNEN,
ZINDELEN OF WOORDEN.**

**EEN WIJZIGINGSHANDELING MAG GEEN AUTONOME
MATERIËLE BEPALINGEN BEVATTEN DIE NIET
IN DE GEWIJZIGDE HANDELING PASSEN.**

Beginsel van de formele wijziging

- 18.1.** De gedeeltelijke wijziging van een handeling geschiedt in de regel door middel van een formele wijziging, dat wil zeggen door een wijziging van de tekst ervan ⁽¹⁸⁾. De nieuwe tekst moet derhalve in de te wijzigen tekst worden ingevoegd.

Voorbeeld:

„Artikel 1

Verordening ... wordt als volgt gewijzigd:

- 1) In artikel 13 wordt lid 1 vervangen door:
 - „1. Voor de uit hoofde van het Intrastat-stelsel verlangde statistische informatie ...”.
- 2) Artikel 23 wordt als volgt gewijzigd:
 - a) in lid 1 worden de punten f) en g) geschrapt;
 - b) lid 2 wordt vervangen door:
 - „2. De lidstaten kunnen voorschrijven dat ...”;
 - c) het volgende lid [2 bis] (*) wordt ingevoegd:
 - „2 bis. Voor informatieplichtigen bij wie de waarde ...”;
 - d) het volgende lid [4] (*) wordt toegevoegd:
 - „4. De Commissie zorgt voor bekendmaking in het ...”.

(*) Zie de opmerking in punt 18.13.5.

⁽¹⁸⁾ Een uitzondering op deze regel is de opnemng van een afwijking in een andere handeling: zie punt 18.15.

- 18.2.** Wegens de verwijzingsproblemen in andere handelingen die eruit kunnen voortvloeien, is elke hernummering van artikelen, leden of punten uitgesloten. Ook mogen leemten die ontstaan door het schrappen van artikelen of andere genummerde onderdelen, later niet worden gebruikt voor andere bepalingen, tenzij de inhoud daarvan overeenkomt met de eerder geschrapte tekst.

Verbod van autonome materiële bepalingen

- 18.3.** De wijzigingshandeling mag ten opzichte van de te wijzigen handeling geen zelfstandige materiële bepalingen bevatten. Aangezien de nieuwe handeling geen andere juridische strekking heeft dan de oude handeling te wijzigen, heeft zij meteen bij haar inwerkingtreding al haar rechtsgevolgen teweeggebracht. Alleen de oude handeling, zoals gewijzigd, blijft bestaan en blijft als enige de betrokken materie regelen.
- 18.4.** Deze werkwijze vergemakkelijkt in aanzienlijke mate de codificatie van wetgeving. De aanwezigheid van zelfstandige bepalingen te midden van wijzigingsbepalingen zou immers een juridisch schier onontwarbare kluwen opleveren.

Verbod om een wijzigingshandeling te wijzigen

- 18.5.** Aangezien een wijzigingshandeling geen zelfstandige materiële bepalingen mag bevatten en die handeling met de wijziging van een andere handeling reeds al haar rechtsgevolgen heeft teweeggebracht, is het uitgesloten een wijzigingshandeling te wijzigen. Indien nieuwe wijzigingen nodig zijn, moet de oude handeling, zoals gewijzigd, opnieuw worden gewijzigd.

Voorbeeld:

Besluit 1999/424/GBVB van de Raad van 28 juni 1999 tot wijziging van Besluit 1999/357/GBVB tot uitvoering van Gemeenschappelijk Standpunt 1999/318/GBVB inzake bijkomende beperkende maatregelen tegen de Federale Republiek Joegoslavië is een besluit tot wijziging van een besluit (1999/357/GBVB) dat op zijn beurt een ander besluit (1999/319/GBVB) heeft gewijzigd.

Reeds in de titel van Besluit 1999/424/GBVB had tot uiting moeten komen dat Besluit 1999/357/GBVB zelf Besluit 1999/319/GBVB heeft gewijzigd. Dit leidt tevens tot problemen voor het regelgevende gedeelte van Besluit 1999/424/GBVB. Het was beter geweest Besluit 1999/319/GBVB rechtstreeks te wijzigen.

Aard van de wijzigingshandeling

- 18.6.** In het algemeen verdient het de voorkeur dat de wijzigingshandeling hetzelfde soort handeling is als de te wijzigen handeling. Met name wordt afgeraden een verordening te wijzigen door middel van een richtlijn.
- 18.6.1.** Opgemerkt zij evenwel dat sommige bepalingen van primair recht de instellingen de vrije keuze van het soort handeling laten, door hun de bevoegdheid toe te kennen „maatregelen” te nemen of door uitdrukkelijk meer mogelijke soorten handelingen te noemen.
- 18.6.2.** Overigens kan in de te wijzigen handeling zelf bepaald zijn dat zij door een ander soort handeling kan worden gewijzigd.

Wijziging van de bijlagen

- 18.7.** Wijzigingen van bijlagen die technische passages behelzen, worden in de regel in de bijlage bij de wijzigingshandeling opgenomen. Van deze regel wordt alleen afgeweken wanneer het om een wijziging van beperkte omvang gaat.

Voorbeeld:

„De bijlagen II, IV en VI bij Verordening ... worden gewijzigd overeenkomstig de bijlage bij de onderhavige verordening.”

In dit geval moet de bijlage bij de wijzigingshandeling een inleidende zin of aanhef bevatten die duidelijk aangeeft wat de strekking van de wijzigingen is:

„BIJLAGE

De bijlagen II, IV en VI worden als volgt gewijzigd:

- 1) In bijlage II wordt punt 2.2.5 vervangen door:
„2.2.5 ...”

Een eenvoudige wijziging van een bijlage kan evenwel als volgt rechtstreeks in het regelgevende gedeelte van de handeling worden geformuleerd:

Voorbeeld:

„Artikel ...

Verordening ... wordt als volgt gewijzigd:

- 1) ...
- 2) De titel van bijlage I wordt vervangen door de volgende titel:
„...”

Actualisering van de verwijzingen

- 18.8.** Wanneer men voornemens is een bepaling te wijzigen waarnaar elders wordt verwezen, moet men nagaan wat daarvan de gevolgen zijn voor de bepaling waarin de verwijzing voorkomt. Wanneer de wijziging ook voor deze laatste gewenst is, behoeft, in het geval van een dynamische verwijzing, niets te worden gedaan; een statische verwijzing daarentegen zal in een dergelijk geval wel moeten worden gewijzigd.

Titel van een wijzigingshandeling

- 18.9.** In de titel van de wijzigingshandeling moeten het volgnummer van de te wijzigen handeling en ofwel de titel daarvan, ofwel het precieze voorwerp van de wijziging worden vermeld.

Voorbeeld:

Te wijzigen handeling:

„Verordening ... van de Raad van ... betreffende de verbetering van de doeltreffendheid van de landbouwstructuur”

Wijzigingshandeling:

- ofwel (titel van de te wijzigen handeling): „Verordening ... van de Raad van ... tot wijziging van Verordening ... betreffende de verbetering van de doeltreffendheid van de landbouwstructuur”;
- ofwel (voorwerp van de wijziging): „Verordening ... van de Raad van ... tot wijziging van Verordening ... wat betreft de omvang van de landbouwbedrijven”.

- 18.10.** Ingeval de wijzigingshandeling van een andere instelling uitgaat dan de instelling die de te wijzigen handeling heeft vastgesteld, moet de naam daarvan in de titel worden vermeld (zie punt 16.10.1 voor nadere aanwijzingen).

Voorbeeld:

„Verordening ... van de Commissie ... tot wijziging van de bijlage bij Verordening ... van de Raad betreffende ...”

Redactie van een wijzigingshandeling

- 18.11.** De overwegingen van een wijzigingshandeling moeten aan dezelfde vereisten voldoen als die van een zelfstandige handeling (zie richtsnoeren 10 en 11). Zij hebben evenwel een bijzonder doel, omdat zij slechts zijn bedoeld om een motivering te geven voor de door de wijzigingshandeling aan te brengen wijzigingen: de redengeving voor de te wijzigen handeling dient derhalve niet te worden herhaald.

18.12. Het is geen goede wetgevingstechniek om de overwegingen van de te wijzigen handeling te wijzigen. Die overwegingen vormen een samenhangend geheel dat de redenen uiteenzet die aan die handeling ten grondslag lagen ten tijde van de vaststelling ervan in haar oorspronkelijke vorm. Alleen bij een codificatie of herschikking kunnen de oorspronkelijke motivering en de redenen voor de achtereenvolgende wijzigingen in een nieuw samenhangend geheel worden samengebracht, met de nodige aanpassingen.

18.13. De wijzigingen nemen de vorm aan van een tekst die in de te wijzigen handeling wordt ingevoegd. De wijziging moet naadloos in de te wijzigen handeling worden ingepast. Met name de structuur en de terminologie ervan moeten in acht worden genomen.

18.13.1. Ter wille van de duidelijkheid en gelet op de problemen in verband met de vertaling in alle officiële talen, verdient de vervanging van tekstblokken (een artikel of een van de onderverdelingen daarvan) de voorkeur boven het invoegen of schrappen van zinnen of van één of meer woorden, tenzij het om een datum of cijfer gaat.

18.13.2. Wanneer verscheidene bepalingen worden gewijzigd, dient een inleidende formule te worden gebruikt.

Voorbeeld:

„Verordening ... wordt als volgt gewijzigd:
...”

18.13.3. Wanneer verscheidene bepalingen van een handeling worden gewijzigd, worden al deze wijzigingen in één artikel opgenomen, dat begint met een aanhef en is onderverdeeld in punten die de volgorde van de nummering van de te wijzigen artikelen volgen.

Voorbeeld:

Verordening ... wordt als volgt gewijzigd:

- 1) Artikel 3 wordt als volgt gewijzigd:
 - a) lid 1 wordt vervangen door:
„1. ...”;
 - b) het volgende lid [5] (*) wordt toegevoegd:
„5. ...”.
- 2) Het volgende artikel [7 bis] (*) wordt ingevoegd:
„Artikel 7 bis
...”.

[*] Zie de opmerking in punt 18.13.5.

18.13.4. Wanneer verscheidene handelingen bij eenzelfde wijzigingshandeling worden gewijzigd, worden voor elk van die handelingen de wijzigingen in een afzonderlijk artikel opgenomen.

18.13.5. De verschillende soorten wijzigingen (vervanging, invoeging, toevoeging, schrapping) worden in een normatieve stijl geformuleerd, volgens standaardformules.

Voorbeeld:

„Artikel X van Verordening ... wordt vervangen door:

...”

„Het volgende artikel [X bis] (*) wordt ingevoegd:

...”

„Aan artikel Y wordt het volgende lid [X] (*) toegevoegd:

...”

„In artikel Z wordt lid 3 geschrapt”

(*) In de inleidende zin kan al dan niet het nummer van de in of toe te voegen onderverdeling worden opgenomen. Bij complexe wijzigingen kan het vermelden van het nummer of, waar nodig, andere aanwijzingen over de exacte plaats waar een nieuwe passage moet worden ingevoegd, ertoe bijdragen dat het doorgronden van de wijzigingshandeling en de latere consolidatie worden vergemakkelijkt.

18.13.6. Gelet op het verbod van zelfstandige materiële bepalingen, dienen wijzigingen met betrekking tot data, termijnen, uitzonderingen, afwijkingen, verlengingen en de toepassing van de handeling in de tijd bij voorkeur in de te wijzigen handeling te worden ingevoegd.

Materiële wijziging

18.14. Zoals in punt 18.1 is uiteengezet, dienen wijzigingen van handelingen in de regel te geschieden door formele wijzigingen van die handelingen.

18.15. Het is evenwel mogelijk dat de auteur wegens spoedeisendheid, om praktische redenen of ter wille van eenvoud in een handeling bepalingen wil opnemen die in feite materiële wijzigingen van een andere handeling inhouden. Dergelijke materiële wijzigingen kunnen bijvoorbeeld betrekking hebben op het toepassingsgebied van de andere handeling, op afwijkingen van de verplichtingen die zij oplegt, op uitzonderingen op de toepasselijkheid ervan in de tijd enz.

Voorbeeld:

„In afwijking van artikel ... van Verordening ... kunnen de verzoeken na ... worden ingediend.”

- 18.15.1.** In de regel verdient het, met name ter wille van de transparantie, de voorkeur dergelijke materiële wijzigingen te vermijden. De basishandeling blijft in dat geval immers ongewijzigd en de nieuwe bepalingen wijken op zodanige wijze van die handeling af, dat er twee geldende teksten naast elkaar bestaan: de oude tekst, die van kracht blijft, en de nieuwe tekst, die sommige bepalingen ervan buiten werking stelt, de draagwijdte ervan wijzigt of er aanvullingen op geeft.
- 18.15.2.** Indien een materiële wijziging een zeer beperkte draagwijdte heeft, kan worden aanvaard dat de betrokken handeling niet tekstueel wordt aangepast. Gaat het echter om belangrijke wijzigingen, dan dient hiervoor een afzonderlijke wijzigingshandeling te worden vastgesteld.

19.

EEN HANDELING WAARVAN HET HOOFDDOEL NIET DE WIJZIGING VAN EEN ANDERE HANDELING IS, KAN AAN HET EINDE WIJZIGINGEN VAN ANDERE HANDELINGEN BEHELZEN, DIE VOORTVLOEIEN UIT DE VERNIEUWENDE WERKING VAN DE EIGEN BEPALINGEN. GAAT HET OM BELANGRIJKE WIJZIGINGEN, DAN DIENT HIERVOOR EEN AFZONDERLIJKE WIJZIGINGSHANDELING TE WORDEN VASTGESTELD.

- 19.1.** Soms verandert een handeling die zelfstandige bepalingen bevat, de juridische context op een bepaald gebied zo ingrijpend dat het noodzakelijk is andere handelingen die andere aspecten van ditzelfde gebied regelen, aan te passen. Zolang het wijzigingsaspect geheel ondergeschikt blijft aan het hoofddoel van de handeling, valt dit naast elkaar bestaan van zelfstandige bepalingen en wijzigingsbepalingen in één handeling niet onder het in richtsnoer 18 vervatte verbod om in een wijzigingshandeling zelfstandige materiële bepalingen op te nemen.
- 19.2.** In ieder geval moet de wijziging in de vorm van een wijziging van de tekst gebeuren op de in richtsnoer 18 beschreven wijze.
- 19.3.** Opdat de wijziging niet onopgemerkt blijft, moet zij in de titel van de handeling worden genoemd onder vermelding van het volgnummer van de te wijzigen handeling (zie punt 8.3).

Voorbeeld:

Richtlijn 92/96/EEG van de Raad van 10 november 1992 tot coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende het directe levensverzekeringsbedrijf en tot wijziging van de Richtlijnen 79/267/EEG en 90/619/EEG.

- 19.4.** Wanneer het zwaartepunt van de handeling wegens een overwicht aan wijzigingsbepalingen eerder in het wijzigingsaspect ligt en het dus in hoofdzaak om een wijzigingshandeling gaat, dient de auteur haar, om de in de punten 18.3 en 18.4 uiteengezette redenen, in twee afzonderlijke handelingen te splitsen.

Slotbepalingen, bepalingen tot intrekking en bijlagen

Richtsnoeren 20, 21 en 22

20.

BEPALINGEN DIE DATA, TERMIJNEN, UITZONDERINGEN, AFWIJKINGEN OF VERLENGINGEN BEVATTEN, ALSMEDE OVERGANGSBEPALINGEN (MET NAME BETREFFENDE DE GEVOLGEN VAN DE HANDELING VOOR BESTAANDE SITUATIES) EN SLOTBEPALINGEN (INWERKINGSTREDING, UITERSTE OMZETTINGSDATUM EN TOEPASSING IN DE TIJD VAN DE HANDELING) WORDEN NAUWGEZET GEREDIGEERD.

DE BEPALINGEN BETREFFENDE DE UITERSTE TERMIJNEN VOOR DE OMZETTING EN DE TOEPASSING VAN DE HANDELINGEN BEVATTEN EEN IN DAG/MAAND/JAAR UITGEDRUKTE DATUM. VOOR RICHTLIJNEN WORDEN DEZE TERMIJNEN NORMAAL IN EEN AANTAL MAANDEN OF JAREN UITGEDRUKT, TENEINDE EEN PASSENDE PERIODE VOOR DE OMZETTING TE GARANDEREN.

20.1. In rechtshandelingen van de Unie wordt, naargelang van de kenmerken van de handeling, onderscheid gemaakt tussen de datum van inwerkingtreding en de datum van vankrachtwording. De datum van toepassing of uitvoering van een handeling kan overigens op een andere datum vallen dan de datum van inwerkingtreding of vankrachtwording.

A. INWERKINGSTREDING

20.2. Wetgevingshandelingen in de zin van artikel 289, lid 3, VWEU treden in werking op de daarin bepaalde datum of, bij gebreke daarvan, op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan (zie artikel 297, lid 1, derde alinea, VWEU). Dit geldt eveneens voor bepaalde niet-wetgevingshandelingen (zie artikel 297, lid 2, tweede alinea, VWEU), te weten handelingen die worden vastgesteld in de vorm van verordeningen, richtlijnen die tot alle lidstaten gericht zijn en besluiten indien zij niet de adressaat vermelden.

a) Datum van inwerkingtreding

20.3. De inwerkingtreding van een handeling moet worden vastgesteld op een precieze datum of op een aan de hand van de dag van de bekendmaking van de handeling te bepalen datum.

- 20.3.1. De inwerkingtreding van een handeling kan niet op een datum vóór de dag van de bekendmaking vallen.
- 20.3.2. Vermeden moet worden de datum van inwerkingtreding van een handeling vast te stellen door een verwijzing naar een datum die in een andere handeling wordt vastgesteld.
- 20.3.3. De inwerkingtreding van een handeling die de rechtsgrondslag van een andere handeling vormt, mag niet van de inwerkingtreding van deze laatste handeling afhankelijk worden gesteld.
- 20.3.4. Een handeling kan nooit eerder in werking treden dan de datum van inwerkingtreding van de handeling waarop zij is gebaseerd.
- 20.3.5. De inwerkingtreding van een handeling mag niet afhankelijk worden gesteld van de vervulling van een voorwaarde waarvan de burgers geen kennis kunnen hebben.

b) Richtsnoeren voor de bepaling van de datum van inwerkingtreding

- 20.4. Het kan om praktische redenen of wegens de spoedeisendheid van de regeling gerechtvaardigd zijn een handeling eerder in werking te doen treden dan op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan. Vooral bij verordeningen kan dit het geval zijn. De volgende regels moeten dan in acht worden genomen:
 - 20.4.1. De inwerkingtreding van een handeling mag alleen op de derde dag na die van de bekendmaking ervan worden bepaald, indien dit wegens de spoedeisendheid gerechtvaardigd is, waarbij in elk geval afzonderlijk de werkelijke spoedeisendheid moet worden aangetoond.
 - 20.4.2. Slechts in werkelijk uitzonderlijke gevallen mag de inwerkingtreding van een handeling op de dag van bekendmaking zelf worden bepaald, voor zover dit gerechtvaardigd is om dwingende redenen — het vermijden van een rechtsvacuüm of het voorkomen van speculatie — die met de aard van de betrokken regeling verband houden (zie punt 20.6). De inwerkingtreding op de dag van de bekendmaking moet in een afzonderlijke overweging van de handeling op passende wijze worden gemotiveerd, behalve in gevallen waarin de belanghebbenden reeds goed met de gevolgde praktijk bekend zijn, zoals bij de verordeningen tot vaststelling van invoerrechten en uitvoerrestituties.
- 20.5. Als dag van bekendmaking van een handeling geldt de dag waarop het Publicatieblad waarin de handeling wordt bekendgemaakt, daadwerkelijk in alle talen door het Publicatiebureau ter beschikking van het publiek is gesteld.

c) Spoedeisende maatregelen

- 20.6.** De ten opzichte van derde landen geldende invoerrechten (en/of, in sommige landbouwsectoren, aanvullende invoerrechten) en uitvoerrestituties, die de Commissie dagelijks of wekelijks bij verordening vaststelt, moeten zo kort mogelijk voordat zij van toepassing worden, worden vastgesteld, met name om speculatie te voorkomen.
- 20.7.** Bijgevolg is het gebruikelijk dat deze periodieke verordeningen op de dag van hun bekendmaking of op de eerste werkdag na de dag van hun bekendmaking in werking treden.

B. VANKRACHTWORDING

- 20.8.** Andere richtlijnen dan de richtlijnen die tot alle lidstaten gericht zijn, alsmede besluiten die een adressaat vermelden, bevatten geen datum van inwerkingtreding, maar worden van kracht door kennisgeving aan hen tot wie zij zijn gericht (artikel 297, lid 2, derde alinea, VWEU).

C. DATUM VAN TOEPASSING OF UITVOERING

a) Toepassing met terugwerkende kracht van verordeningen

- 20.9.** Aan een verordening kan in uitzonderlijke gevallen, voor zover zulks met het rechtszekerheidsbeginsel in overeenstemming is, terugwerkende kracht worden verleend. In dit geval wordt de formulering „Zij (nl. de verordening) is van toepassing met ingang van ...” gebruikt in een alinea die volgt op de alinea waarin de inwerkingtreding wordt bepaald.
- 20.10.** Vaak wordt de terugwerkende kracht in een ander artikel dan het laatste artikel geregeld, met gebruikmaking van een van de volgende formuleringen: „gedurende het tijdvak van ... tot en met ...”, „van ... tot en met ...” (bijvoorbeeld in verordeningen betreffende tariefcontingenten) of „met ingang van ...”.

b) Uitgestelde toepassing van verordeningen

- 20.11.** Soms vallen de inwerkingtreding van een verordening en het van toepassing worden van de bij die verordening ingestelde regeling niet samen, maar wordt het van toepassing worden tot een later tijdstip uitgesteld. Zo wordt het bijvoorbeeld mogelijk de bij de betrokken verordening ingestelde nieuwe organen onmiddellijk op te richten, zodat de Commissie de uitvoeringshandelingen kan vaststellen waarvoor het advies van die organen vereist is.

- 20.12.** Wanneer het nodig blijkt het van toepassing worden van een gedeelte van de bepalingen van een verordening naar een later tijdstip dan dat van de inwerkingtreding van de verordening te verschuiven, moet in die verordening duidelijk worden aangegeven om welke bepalingen het gaat.

Voorbeeld:

„Artikel ...

Deze verordening treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Artikel ... is van toepassing met ingang van ...”

Formuleringen zoals de onderstaande, aan de hand waarvan de datum waarop de betrokken bepaling van toepassing wordt niet met zekerheid kan worden bepaald, dienen te worden vermeden:

„Het in dit artikel bepaalde treedt in werking:

- a) nadat tussen de door de lidstaten opgerichte of erkende schadevergoedingsorganen een overeenkomst is gesloten betreffende hun taken en verplichtingen en de wijze van terugbetaling;
- b) met ingang van de door de Commissie vastgestelde datum nadat zij zich in nauwe samenwerking met de lidstaten ervan heeft vergewist dat een dergelijke overeenkomst is gesloten;

en is van toepassing zolang die overeenkomst van kracht is.”

c) **Uitvoering van richtlijnen**

- 20.13.** In alle gevallen waarin de adressaten van een handeling over een passende termijn dienen te beschikken om de uit die handeling voortvloeiende verplichtingen na te komen, moeten de datum van inwerkingtreding of vankrachtwording enerzijds en de datum van toepassing of uitvoering anderzijds van elkaar worden onderscheiden. Vooral bij richtlijnen is dit noodzakelijk. Bepalingen met betrekking tot de uitvoering worden opgenomen in een artikel voorafgaand aan het artikel betreffende de inwerkingtreding of, naargelang het geval, betreffende de adressaten.

Voorbeeld:

„De lidstaten [treffen de nodige maatregelen] [doen de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in werking treden] om uiterlijk op ... aan deze richtlijn te voldoen. Zij stellen de Commissie daarvan onverwijld in kennis.”

- 20.14.** Met name bij richtlijnen die tot doel hebben het vrije verkeer van goederen, personen en diensten te waarborgen, dient te worden vermeden dat de lidstaten de in de richtlijn vervatte regeling op uiteenlopende tijdstippen in de loop van de hun toegekende omzettingstermijn gaan toepassen, omdat daardoor nieuwe

belemmeringen zouden kunnen ontstaan. Hiertoe dient in de richtlijn een voor alle lidstaten geldende datum te worden vastgesteld vanaf welke de desbetreffende nationale bepalingen moeten worden toegepast.

Voorbeeld:

„De lidstaten dienen vóór ... de bepalingen vast te stellen en bekend te maken die nodig zijn om aan deze richtlijn te voldoen. Zij stellen de Commissie daarvan onverwijld in kennis.

Zij passen die bepalingen toe met ingang van ...”

D. EINDE VAN DE TOEPASSING OF GELDIGHEID

20.15. In de slotbepalingen van een handeling kan in een artikel de toepassings- of geldigheidsduur van de handeling worden beperkt.

E. UITVOERING VAN NIET-BINDENDE HANDELINGEN

20.16. In niet-bindende handelingen zoals aanbevelingen wordt in beginsel geen datum vermeld waarop deze van kracht of van toepassing worden. De adressaten kan worden verzocht deze aanbevelingen vóór een bepaalde datum uit te voeren.

F. REGELS BETREFFENDE DE BEREKENING VAN TIJDVAKKEN

a) Aanduiding van de aanvang van een tijdvak

20.17. Tenzij uitdrukkelijk anders is bepaald, vangt een tijdvak op de aangegeven begindatum om nul uur aan ⁽¹⁹⁾. De meest gebruikelijke uitdrukkingen om het begin van een tijdvak aan te duiden zijn de volgende:

- > vanaf ...
- > van ... [tot en met ...]
- > sedert ...
- > met ingang van ...
- > wordt van kracht op/met ingang van ...
- > treedt in werking op/met ingang van ...

⁽¹⁹⁾ Zie Verordening (EEG, Euratom) nr. 1182/71 van de Raad van 3 juni 1971 houdende vaststelling van de regels die van toepassing zijn op termijnen, data en aanvangs- en vervaltijden (PB L 124 van 8.6.1971, blz. 1).

b) Aanduiding van het einde van een tijdvak

20.18. Tenzij uitdrukkelijk anders is bepaald, eindigt een tijdvak op de aangegeven einddatum om 24 uur. De meest gebruikelijke uitdrukkingen om het einde van een tijdvak aan te duiden zijn de volgende:

- > tot (en met) ...
- > van toepassing tot de inwerkingtreding van ..., maar uiterlijk tot (en met) ...
- > [vanaf/van ...] tot (en met) ...
- > eindigt op ...
- > verstrijkt op ...
- > is niet langer van toepassing met ingang van

21.

HANDELINGEN EN BEPALINGEN DIE ACHTERHAALD ZIJN, WORDEN UITDRUKKELIJK INGETROKKEN. WANNEER NIEUWE HANDELINGEN WORDEN AANGENOMEN, WORDT UITDRUKKELIJK VERMELD DAT ALLE HANDELINGEN EN BEPALINGEN DIE ALS GEVOLG DAARVAN NIET MEER VAN TOEPASSING ZIJN OF ZONDER VOORWERP ZIJN GEWORDEN, WORDEN INGETROKKEN.

- 21.1.** Wanneer de wetgever bij de vaststelling van een handeling van oordeel is dat eerdere handelingen of bepalingen niet meer van toepassing dienen te zijn, m.a.w. dat deze achterhaald zijn, vereist de rechtszekerheid dat deze in de nieuwe handeling uitdrukkelijk worden ingetrokken. Een handeling kan achterhaald zijn, niet alleen doordat zij rechtstreeks met de nieuwe regeling in tegenspraak is, maar bijvoorbeeld ook ten gevolge van een uitbreiding van het toepassingsgebied daarvan. Een handeling waarvan de in die handeling zelf vastgestelde geldigheidsduur is verstreken, behoeft daarentegen niet te worden ingetrokken.
- 21.2.** De uitdrukkelijke intrekking van afzonderlijke bepalingen van eerdere handelingen betekent impliciet dat geen enkele andere bepaling wordt ingetrokken, hetgeen het risico op onzekerheid ten aanzien van het al dan niet van kracht blijven van de tot dusver geldende voorschriften verkleint.

22.

DE TECHNISCHE ASPECTEN VAN DE HANDELING ZIJN OPGENOMEN IN DE BIJLAGEN, WAARNAAR IN HET REGELGEVENDE GEDEELTE VAN DE HANDELING SPECIFIEK WORDT VERWEZEN. DE BIJLAGEN MOGEN DUS GEEN NIEUWE RECHTEN OF VERPLICHTINGEN DIE NIET IN HET REGELGEVENDE GEDEELTE VOORKOMEN, BEVATTEN.

DE BIJLAGEN WORDEN DUIDELIJK GEFORMULEERD EN HEBBEN EEN STANDAARDSTRUCTUUR.

A. BIJLAGEN IN EIGENLIJKE ZIN

- 22.1.** Bijlagen in eigenlijke zin zijn die delen van een handeling die worden gebruikt om een aantal bepalingen of gegevens buiten het regelgevende gedeelte weer te geven omdat deze te omvangrijk of te technisch, of beide, zijn. Men denke onder meer aan gedetailleerde voorschriften voor douanebeambten, artsen, dierenartsen e.a. (inzake scheikundige analysemethoden, monsternemingen, te gebruiken formulieren e.d.) en voorts aan lijsten van producten, tabellen met cijfers, kaarten, tekeningen enz.
- 22.2.** Technische voorschriften of gegevens die om praktische redenen moeilijk in het regelgevende gedeelte van een handeling kunnen worden opgenomen, worden bij voorkeur in een bijlage ondergebracht. In het regelgevende gedeelte moet dan wel op de juiste plaats door middel van een verwijzing als „in de bijlage opgenomen”, „in bijlage I opgenomen” of „als bijlage bij deze handeling gevoegd” duidelijk worden aangegeven welk verband er tussen de bepalingen van het regelgevende gedeelte en de bijlage bestaat.
- 22.3.** Een bijlage vormt impliciet een integrerend deel van de handeling waarbij zij is gevoegd. In de bepaling waarin naar de bijlage wordt verwezen, behoeft dus geen vermelding in die zin te worden opgenomen.
- 22.4.** Boven een bijlage is het woord „BIJLAGE” vermeld, eventueel gevolgd door een opschrift. Wanneer er meer bijlagen zijn, worden zij met Romeinse cijfers genummerd (I, II, III enz.).

- 22.5.** Er zijn geen vaste regels voor de presentatie van de bijlagen, maar de structuur ervan moet eenvormig zijn en zodanig worden ingedeeld dat de inhoud, in weerwil van het technische karakter ervan, zo begrijpelijk mogelijk is. Hiertoe wordt elk geschikt systeem van nummering of indeling toegepast.

B. RECHTSINSTRUMENTEN DIE BIJ HANDELINGEN ZIJN GEVOEGD

- 22.6.** Bij een handeling van de Unie kunnen ook andere rechtsinstrumenten worden gevoegd, die bij de vaststelling van de handeling reeds bestaan, en waarvan de handeling in de regel de goedkeuring inhoudt. Dit is onder meer het geval bij statuten of internationale overeenkomsten.
- 22.6.1.** Dergelijke bijgevoegde rechtsinstrumenten, in het bijzonder internationale overeenkomsten, kunnen zelf bijlagen hebben.
- 22.6.2.** Op dergelijke bijgevoegde rechtsinstrumenten is niet het woord „BIJLAGE” vermeld.

Waar zijn EU-publicaties verkrijgbaar?

Gratis publicaties:

- één exemplaar:
via EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- meerdere exemplaren of posters/kaarten:
bij de vertegenwoordigingen van de Europese Unie (http://ec.europa.eu/represent_nl.htm),
bij de delegaties in niet-EU-landen (http://eeas.europa.eu/delegations/index_nl.htm),
door contact op te nemen met Europe Direct (http://europa.eu/contact/index_nl.htm),
door te bellen naar 00 800 6 7 8 9 10 11 (gratis in de hele Europese Unie) (*).

(* De informatie wordt gratis verstrekt en bellen is doorgaans gratis, maar sommige operatoren, telefooncellen of hotels kunnen kosten aanrekenen.

Betaalde publicaties:

- via EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

